

SSS^{Sub}
Sole
Sarmatiae

33

Crato
BÜTNER

Te Deum

MUSICA IAGELLONICA

Crato
BÜTNER

Te Deum

Crato
BÜTNER

Te Deum

Do wydania przygotowała / Edited by
Justyna Szombara

SUB SOLE SARMATIAE
EARLY MUSIC IN POLAND

33

Crato BÜTNER
Te Deum

Redaktorzy serii / General Editors
Zygmunt M. Szweykowski, Aleksandra Patalas

Do wydania przygotowała / Edited by
Justyna Szombara

Korekta tekstu angielskiego / English copy editor:
Margaret Hiley

Praca naukowa finansowana ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji numer DEC-2012/05/N/HS2/02836

Publikacja finansowana ze środków przeznaczonych na działalność statutową Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

© Copyright by Justyna Szombara & Musica Iagellonica, Kraków 2016

ISMN 979-0-801532-30-5

Księgarnia internetowa
Musica Iagellonica
www.mi.pl

Musica Iagellonica
ul. Westerplatte 10
31-033 Kraków
Poland

WSTĘP

Na temat wczesnej młodości i przebiegu edukacji muzycznej **Crato Bütnera** (1616–1679), organisty, kompozytora i kantora kościoła św. Katarzyny w Gdańsku, właściwie nic nie wiadomo. Sprzeczne są nawet informacje dotyczące miejsca jego urodzenia. Z inskrypcji na płycie nagrobnej znajdującej się w gdańskim kościele św. Katarzyny wynika, że kompozytor pochodził z Sonnebergu w Turynii („Sonnenberga Thuringus”)¹. Z kolei w druku *Geistliche Concerte* z 1651 r. Bütner jako miejsce swego urodzenia podaje Gothę („Crato Bütner von Gotha aus Thür: Musico und Organist zu S. Salvator in Dantzic”)². Wspomniany druk jest także najwcześniejszym dokumentem poświadczającym aktywność muzyka w Gdańsku. Wynika z niego, że w 1651 r. Bütner był zatrudniony jako organista w podmiejskim kościele Zbawiciela³. Funkcję tę pełnił do 1656 r., czyli do momentu zburzenia świątyni⁴. Po zakończeniu II wojny północnej, w 1660 r. powierzono Bütnerowi urząd kantora oraz dyrektora muzycznego („directore chori musici”, „directore musico”) w kościele św. Katarzyny i stanowisko to piastował aż do śmierci⁵. W tym okresie kapela kościoła św. Katarzyny reprezentowała wysoki poziom wykonawstwa muzycznego i konkurować mogła z najważniejszym zespołem w mieście – kapelą Mariacką⁶. Do obowiązków kantora należało nauczanie muzyki w szkole parafialnej oraz kierowanie kapelą i dbałość o jej repertuar. Szczególnie w tej ostatniej kwestii miał Bütner ogromne zasługi. Jego działalność kompozytorska i skrytorska przyczyniła się do szerokiego rozpowszechnienia i ugruntowania stylistyki włoskiej *musica moderna* w lokalnym repertuarze. Bütner kopiował dzieła twórców polskich i włoskich związanych z dworem królewskim w Warszawie (M. Mielczewskiego, B. Pękla, M. Scacchiego, T. Meruli), innych twórców włoskich (G. Rovetty, G. Casatiego, G.B. Cinellego), a także kompozytorów niemieckich, reprezentantów *musica moderna* (H. Schütza, Ph.F. Buchnera). Taki dobór repertuaru dobitnie świadczy z jednej strony o preferencjach stylistycznych Bütnera, z drugiej zaś – o jego kontaktach z członkami warszawskiej kapeli królewskiej. Niestety źródła te, łącznie z autografami ponad pięćdziesięciu kompozycji samego Bütnera, należące do biblioteki kościoła św. Katarzyny, a przed

¹ Treść inskrypcji znamy m.in. z publikacji Johanna Gottfrieda Walthera, *Musicalisches Lexicon*, Wolfgang Deer, Leipzig 1732, s. 121 oraz Danuty Szlagowskiej, *Twórczość Crato Bütnera, kompozytora działającego w Gdańsku w drugiej połowie XVII wieku*, [w:] *Muzyka w Gdańsku wczoraj i dziś, I*, «Kultura Muzyczna Północnych Ziem Polski» 3, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, Gdańsk 1988, s. 162.

² Bütner zadedykował *Geistliche Concerte* Georgowi Neumarkowi, „szanownemu mecenasowi, drogiemu przyjacielowi i rodakowi, kiedy ten po dziesięciu latach znów do ojczyzny, do Mühlhausen w Turynii zmierzał i z Gdańska odjechał, jako wyraz szczególnej czci i na pamiątkę szczerzej i wiecznej przyjaźni” („seinem geehrten Gönner, liebwerthem Freunde und Landesmanne als derselbe nach verflüssung zehn Jahr endlich einmal wieder in sein Vaterland nach Mühlhausen in Thüringen gedachte, und von Dantzic abreisete zu sonderlichen Ehren, und Andencken”), zob. Crato Bütner, *Geistliche Concerte mit zwei Tenoren, zwey Violinen, einer Violdegamm oder Dulcian und einem Generalbaß*, Michael Pfeiffer, Hamburg 1651. Georg Neumark (1621–1681), niemiecki kompozytor i poeta, autor pieśni religijnych, urodził się w Langensalza, miejscowości leżącej około 20 km na północ od Gothy. Od 1636 r. uczęszczał do gimnazjum w Gothicie; w 1640 r. rozpoczął studia prawnicze w Królewcu. Po ukończeniu studiów wyjechał do Gdańska, a następnie, w latach 1649–1650 przebywał w Toruniu. W 1651 r. powrócił do Turynii i objął posadę registratora kancelarii (Kanzleiregistrator) oraz bibliotekarza na dworze księcia Saksonii-Weimaru – Wilhelma. Możliwe więc, że muzycy poznali się jeszcze przed przybyciem do Gdańska.

³ Informacja ta pojawia się także w kolejnych publikacjach Bütnera: *Musicalische Concerto* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1652), *Musicalische Herzens-Freude* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1653), *Geistreiche Concerto* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1654) oraz *Aria Sunamithica* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1654) oraz na karcie tytułowej autografu *O quanta in coelis laetitia* z 1654 r.

⁴ Kościół został rozebrany przez gdańszczan w związku z przygotowaniem do obrony przed atakiem Szwedów; zob. Sławomir Kościelak, *Kościół Zbawiciela (I)*, [w:] *Gedanopedia*, red. Błażej Śliwiński, [http://www.gedanopedia.pl/gdansk/?title=KO%5%9ACI%3%93%5%81_ZBAWICIELA_\(I\)](http://www.gedanopedia.pl/gdansk/?title=KO%5%9ACI%3%93%5%81_ZBAWICIELA_(I)) [dostęp: 18.05.2016].

⁵ Danuta Szlagowska, *Repertuar muzyczny z siedemnastowiecznych rękopisów gdańskich*, «Kultura Muzyczna Północnych Ziem Polski» 10, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, Gdańsk 2005, s. 197.

⁶ Danuta Szlagowska, *Musik in der Katharinenkirche in Danzig*, [w:] *Musica Baltica. Interregionale musikkulturelle Beziehungen im Ostseeraum*, «Greifswalder Beiträge zur Musikwissenschaft» 4, red. Ekkehard Ochs, Nico Schüler, Lutz Winkler, Lang, Frankfurt/Main 1997, s. 182; Dominika Biegaj, *Stile concertato we wczesnym baroku*, „Glosa. Rocznik Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Muzyki Dawnej”, vol. 1/2005, s. 21.

INTRODUCTION

Hardly anything is known about the early youth and musical education of **Crato Bütner** (1616–1679), organist, composer, and cantor of St Catherine’s Church in Gdańsk. Even information on his place of birth is contradictory. The inscription on his grave in St. Catherine’s does not really clarify matters. It informs readers that the composer hailed from Sonneberg in Thuringia (*Sonnenberga Thuringus*).¹ Conversely, in *Geistliche Concerte*, a print from 1651, Bütner states that he was born in Gotha (*Crato Bütner von Gotha aus Thür: Musico und Organist zu S. Salvator in Dantzic*).² The aforementioned print is also the earliest document confirming that the musician was active in Gdańsk. It proves that in 1651, Bütner was employed as the organist at the Church of the Holy Saviour on the outskirts of the city.³ He held the post until 1656, that is, until the church was demolished.⁴ In 1660, after the end of the Second Northern War, Bütner was entrusted with the post of cantor and musical director (*directore chori musici* and *directore musico*) at St Catherine’s, which he held until his death.⁵ At the time, the ensemble of St Catherine’s performed at a very high level and could easily compete with the city’s foremost ensemble, St Mary’s ensemble.⁶ The cantor’s duties included teaching music at the parish school, managing the ensemble, and providing the repertoire. Bütner’s achievement in the last area was particularly notable. His composing and copying activity helped to popularise and reinforce the style of the Italian *musica moderna* in the local repertoire. Bütner copied the works of Polish and Italian artists connected to the Royal Court in Warsaw (Marcin Mielczewski, Bartłomiej Pękla, Marco Scacchi, Tarquinio Merula), other Italian artists (Giovanni Rovetta, Gasparo Casati), and German composers of the *musica moderna* style (Heinrich Schütz, Philip Friedrich Buchner). This choice of repertoire clearly reveals Bütner’s stylistic preferences on the one hand, while on the other it attests to his contacts with members of the Warsaw Royal Ensemble. Unfortunately, the sources – including the autographs

¹ We know the text of the inscription from Johann Gottfried Walther, *Musicalisches Lexicon*, Wolfgang Deer, Leipzig 1732, p. 121, and from Danuta Szlagowska, “Twórczość Crato Bütnera, kompozytora działającego w Gdańsku w drugiej połowie XVII wieku” [The Output of Crato Bütner, a Composer Active in Gdańsk in the Later Part of the 17th Century], [in:] *Muzyka w Gdańsku wczoraj i dziś [Music in Gdańsk Yesterday and Today]* 1, “Kultura Muzyczna Północnych Ziem Polski” 3, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, Gdańsk 1988, p. 162, as well as from other sources.

² Bütner dedicated *Geistliche Concerte* to Georg Neumark, “his reputable patron, dear friend and countryman, when after 10 years he bethought himself of his homeland, Mühlhausen in Thuringia, and left Gdańsk, as an expression of particular respect and as a token of honest and eternal friendship” (“seinem geehrten Gönner, liebwerthem Freunde und Landesmanne als derselbe nach verflüssung zehn Jahr endlich einmal wieder in sein Vaterland nach Mühlhausen in Thüringen gedachte, und von Dantzic abreisete zu sonderlichen Ehren, und Andencken einer aufrichtigen und beständigen Freundschaft”), see Crato Bütner, *Geistliche Concerte mit zwei Tenoren, zwey Violinen, einer Violdegamm oder Dulcian und einem Generalbaß*, Michael Pfeiffer, Hamburg 1651. Georg Neumark (1621–1681), German composer, poet, and author of religious songs, was born in Langensalza, c. 20 km north of Gotha. In 1636 he entered the college in Gotha, in 1640 he began to study law at Königsberg. Having graduated, he left for Gdańsk, and in 1649–1650 lived in Toruń, returning to Thuringia in 1651, where he assumed the post of a chancellery registrar (Kanzleiregistrator) and librarian in the court of William Prince of Saxony-Weimar. It is therefore possible that the two met before arriving in Gdańsk.

³ This information returns in successive publications of Bütner’s music: *Musicalische Concerto* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1652), *Musicalische Herzens-Freude* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1653), *Geistreiche Concerto* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1654), and *Aria Sunamithica* (Philip Christian Rhete, Dantzic 1654). It also appears on the title page of the autograph of *O quanta in coelis laetitia* from 1654.

⁴ The people of Gdańsk demolished the church in preparation for the defences against the Swedish attack; see Sławomir Kościelak, “Kościół Zbawiciela (I)” [The Church of the Holy Saviour], [in:] *Gedanopedia*, ed. by Błażej Śliwiński, [http://www.gedanopedia.pl/gdansk/?title=KO%5%9ACI%3%93%5%81_ZBAWICIELA_\(I\)](http://www.gedanopedia.pl/gdansk/?title=KO%5%9ACI%3%93%5%81_ZBAWICIELA_(I)) [accessed on 18 May 2016].

⁵ Danuta Szlagowska, *Repertuar muzyczny z siedemnastowiecznych rękopisów gdańskich [Musical Repertoire in the 17th Century Manuscripts from Gdańsk]*, “Kultura Muzyczna Północnych Ziem Polski” 10, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, Gdańsk 2005, p. 197.

⁶ Danuta Szlagowska, “Musik in der Katharinenkirche in Danzig”, [in:] *Musica Baltica. Interregionale musikkulturelle Beziehungen im Ostseeraum*, “Greifswalder Beiträge zur Musikwissenschaft” 4, ed. by Ekkehard Ochs, Nico Schüler, Lutz Winkler, Lang, Frankfurt/Main 1997, p. 182; Dominika Biegaj, “Stile concertato we wczesnym baroku” [Stile Concertato in the Early Baroque], *Glosa. Rocznik Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Muzyki Dawnej*, vol. 1/2005, p. 21.

II wojną światową przechowywane w Danziger Stadtbibliothek, obecnie uważa się za zaginione⁷.

O niezwyklej aktywności twórczej Bütnera i jego poświęceniu sprawom muzyki świadczy wspomniana już inskrypcja widniejąca na płycie nagrobnej gdańskiego kantora:

Crato Buthnerus, z Sonnenbergu Turyńczyk. Niepospolity czciciel muz, dawniej tu na przedmieściu przy najświętszym kościele Zbawiciela sprawował funkcję organisty, muzyka świątyni i kantora. Następnie w mieście, przy tym kościele świętej Katarzyny, dyrektorem chóru i kantorem ustanowiony. Zarówno w kościele, jak i w szkole powinność swoją wiernie sprawował. Życie spędził bezzennie, i kontentując się miłością i posagiem Muz zmarł. Sławę znakomitej wiedzy muzycznej i niewyczerpanej gorliwości w muzyce także po jego śmierci pozostała na ustach miłośników Muz, a ponadto tak wiele dzieł harmoniczných i niezliczonych, na świętą ozdobę tego, co publiczne, dzięki jego biegłości skomponowanych, kościołowi temu pozostawił. Wreszcie tutaj pochowany i złożony ciałem wprawdzie spoczywa, duszą jednak między chórmi niebieskimi, dzięki przygrywającej lirze Jessego⁸, co wiecznym i największym i jego pragnieniem było wyśpiewywać: Miłosierdzie Pańskie na wieki wyśpiewywać będzie. Psalm 89. Urodzony w roku 1616. Zmarł w roku 1679⁹.

Z obszernej spuścizny kompozytorskiej Bütnera, liczącej co najmniej dziewięćdziesiąt dzieł, do naszych czasów przetrwało niespełna trzydzieści utworów. Są to przede wszystkim wokalnoinstrumentalne koncerty kościelne, w tym także – utwory okolicznościowe, *Missa German: O Vater Allmächtiger Gott* (przeznaczona na CATB, CATB (ripieno), vl, 3 vle, b.c.) oraz kilka pieśni protestanckich na głos solowy i *basso continuo*, publikowanych w popularnych wówczas antologiach Georga Neumarka¹⁰ i Johanna Francka¹¹. Dziewięć utworów zachowało się w postaci samodzielnych druków, wydanych za życia kompozytora¹²; w jednym przypadku mamy do czynienia z autografem Bütnera¹³, a pozostałe to rękopiśmienne kopie sporządzone na potrzeby różnych ośrodków muzycznych. Źródła te na ogół nie są datowane, ale większość z nich zapewne powstała w ostatnich dziesięcioleciach XVII wieku. Tylko dwa utwory zachowały się w odpisach sporządzonych w 1833 r. przez Carla Ferdinanda Beckera (1804–1877), lipskiego organistę, pisarza muzycznego i kompozytora¹⁴.

⁷ Tytuły oraz obsada tych kompozycji odnotowane zostały w katalogu Ottona Günthera, *Katalog der Handschriften der Danziger Stadtbibliothek*, Bd. IV, *Die musikalischen Handschriften der Stadtbibliothek und der in ihrer Verwaltung befindlichen Kirchenbibliotheken von St. Katharinen und St. Johann in Danzig*, Kommissions-Verlag der L. Saunierschen Buch- und Kunsthandlung, Danzig, 1911, s. 48, 53, 55–61, 64.

⁸ Odwołanie do psalmów przypisywanych Dawidowi, synowi Jessego.

⁹ D.O.M.S. | Crato Buthnerus | Sonnenberga Thuringus. | Musarum Cultor eximius, Olim in suburbano hic ad sanctissimam | Salvatoris AEdem | Organo Templi musico & Cantoris | Muneri praefuit. | Dein intra Urbem | Ad hanc S. Catharinae AEdem Director | Chori Musici | Et Cantor constitutus, | In Templo pariter & in Schola munere suo fideliter perfunctus est. | Vitam egit coelebs Musarum amore & dote contentus moriens. | Famam Scientiae Musicae praclarae studiique musici inexhausti | Etiam post Fata superstitem in ore Musas amantium, | Insuperque opera harmoniaca quam plurima | et numeros innumeros | In sacrum publicorum ornamentum sua solertia | compositos | Ecclesiae huic reliquit. | Denique hic conditus et compositus corpore | quidem requiescit, | Anima vero inter choros caelestes | Jessæa praecinate Lyra | Quod perpetuum ita supremum ejus etiam | Votum fuit: | Misericordias Domini cantabo in aeternum. | Psalm. LXXXIX. | Natus Anno M.D.C. XVI. Denatus Anno M.DC.LXXIX”.

¹⁰ *Poetisch- und Musikalisches Lustwäldchen*, J. Naumann (Michael Pfeiffer), Hamburg 1652 oraz *Fortgeplantzter Musikalisch-Poetischer Lustwald*, Georg Sengenwald, Jena 1657.

¹¹ *Johann Franckens Geistliches Sion Das ist: Neue Geistl. Lieder und Psalmen*, Gruber, Guben 1674.

¹² Dodatkowo, w jednym przypadku (*Hochzeitliche Parnassus Wünsche*, Georg Rheten Witwe, Dantzig [1654]) zachował się tylko tekst słowny.

¹³ Jest to autograf *O quanta in coelis laetitia* na 8 głosów i 5 instrumentów, ofiarowany w 1654 r. Senatowi Wrocławia. Do II wojny światowej manuskrypt ten był przechowywany w tzw. kolekcji Emila Bohna (kolekcjonera muzyki dawnej i organizatora koncertów historycznych, autora katalogu omawianego zbioru) w Stadtbibliothek we Wrocławiu, a obecnie znajduje się w Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz w Berlinie (sygn. Bohn Mus.ms. 131).

¹⁴ Becker zgromadził imponującą kolekcję starych druków i rękopisów muzycznych oraz traktatów teoretycznych z okresu od XV do XIX wieku. Obok odpisów kompozycji Bütnera w układzie partyturowym (*Wo der Herr nicht bey uns wäre* oraz *Anima Christi* (sygn. Becker III.2.194)) w kolekcji lipskiego organisty zachowały się cztery druki – *Anima Christi*, David-Fridericus Rhetius [Rhete], Dantisci 1661, *Lobet den Herren*, David-Fridericus Rhetius, Dantisci 1661, *Wo der Herr nicht bey uns were*, David-Friedrich Rhete, Dantzig 1661 oraz *Te Deum*, Typis Davidis Friderici Rhetii, Dantisci 1662.

of more than 50 compositions by Bütner himself that used to belong to the library of St Catherine’s Church kept at the City Library of Gdańsk (Danziger Stadtbibliothek) before the Second World War – are currently considered lost.⁷

The inscription on the Bütner’s abovementioned gravestone is a testimony to the extraordinary artistic activity of the Gdańsk cantor and his devotion to the matters of music.

Crato Buthnerus, of Sonneberg, a Thuringian. An excellent worshipper of the Muses, who formerly held the positions of organist, music director of the church, and cantor here, in the suburb at the Church of the Holiest Saviour. Later in the city proper, at this Church of St Catherine, he was appointed the director of the choir and cantor. He fulfilled his duties devotedly both in the church and in the school. He lived his life a bachelor, and contenting himself with the love and dowry of the Muses, he passed away. He left to this church the fame of his consummate musical expertise and illimitable diligence in music, which have remained on the lips of lovers of the Muses even after his death, as well as a number of harmonious works beyond count, for the holy ornament of the public, which he composed thanks to his mastery. Finally buried, his body rests lying here, but nonetheless in spirit he is among the choirs of Paradise, thanks to the ringing lyre of Jesse,⁸ as his eternal and greatest desire was to “sing of the mercies of the Lord forever”. Psalm 89. Born in 1616. Deceased in 1679.⁹

Less than 30 works of Bütner’s oeuvre, which encompassed at least 90 compositions, have survived to our day and age. These are primarily vocal and instrumental church concertos, also including pieces for special occasions, *Missa German: O Vater Allmächtiger Gott* (written for CATB, CATB (ripieno), vl, 3 vle, b.c.) and a handful of Protestant songs for solo voice and *basso continuo*, published in the contemporary popular anthologies of Georg Neumark¹⁰ and Johann Franck.¹¹ Nine pieces have been preserved in independent prints published during the composer’s lifetime¹². A further piece has survived in an autograph copy by Bütner himself,¹³ and the remaining ones are manuscript copies made for various centres of music. Most of these sources are undated, yet the majority were probably created in the last decades of the 17th century. Only two pieces have survived in copies made in 1833 by Carl Ferdinand Becker (1804–1877), a Leipzig organist, writer on music, and composer.¹⁴

⁷ The titles and the scoring of these compositions were recorded in Otto Günther’s catalogue: *Katalog der Handschriften der Danziger Stadtbibliothek*, Bd. IV, *Die musikalischen Handschriften der Stadtbibliothek und der in ihrer Verwaltung befindlichen Kirchenbibliotheken von St. Katharinen und St. Johann in Danzig*, Kommissions-Verlag der L. Saunierschen Buch- und Kunsthandlung, Danzig, 1911, pp. 48, 53, 55–61, 64.

⁸ A reference to the psalms attributed to David, son of Jesse.

⁹ D.O.M.S. | Crato Buthnerus | Sonnenberga Thuringus. | Musarum Cultor eximius, Olim in suburbano hic ad sanctissimam | Salvatoris AEdem | Organo Templi musico & Cantoris | Muneri praefuit. | Dein intra Urbem | Ad hanc S. Catharinae AEdem Director | Chori Musici | Et Cantor constitutus, | In Templo pariter & in Schola munere suo fideliter perfunctus est. | Vitam egit coelebs Musarum amore & dote contentus moriens. | Famam Scientiae Musicae praclarae studiique musici inexhausti | Etiam post Fata superstitem in ore Musas amantium, | Insuperque opera harmoniaca quam plurima | et numeros innumeros | In sacrum publicorum ornamentum sua solertia | compositos | Ecclesiae huic reliquit. | Denique hic conditus et compositus corpore | quidem requiescit, | Anima vero inter choros caelestes | Jessæa praecinate Lyra | Quod perpetuum ita supremum ejus etiam | Votum fuit: | Misericordias Domini cantabo in aeternum. | Psalm. LXXXIX. | Natus Anno M.D.C. XVI. Denatus Anno M.DC.LXXIX”.

¹⁰ *Poetisch- und Musikalisches Lustwäldchen*, J. Naumann (Michael Pfeiffer), Hamburg 1652 and *Fortgeplantzter Musikalisch-Poetischer Lustwald*, Georg Sengenwald, Jena 1657.

¹¹ *Johann Franckens Geistliches Sion Das ist: Neue Geistl. Lieder und Psalmen*, Gruber, Guben 1674.

¹² Additionally, in a single case (*Hochzeitliche Parnassus Wünsche*, Georg Rheten Witwe, Dantzig [1654]) only the lyrics have survived.

¹³ This is the autograph of *O quanta in coelis laetitia* for 8 voices and 5 instruments, presented to the Senate of the City of Wrocław in 1654. Until the Second World War, the manuscript was stored in the so-called Collection of Emil Bohn (a collector of early music and organiser of historical concerts; author of the catalogue in question) in the Stadtbibliothek in Wrocław, and is currently kept at the Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz in Berlin (cat. No. Bohn Mus.ms. 131).

¹⁴ Becker gathered an impressive collection of old music prints and manuscripts and of theoretical treatises from the 15th to 19th centuries. Four prints besides copies of Bütner’s compositions (*Wo der Herr nicht bey uns wäre* and *Anima Christi* (cat. No. Becker III.2.194)) have been preserved in the collection of the Leipzig organist: *Anima Christi*, David-Fridericus Rhetius [i.e. Rhete], Dantisci 1661, *Lobet den Herren*, David-Fridericus Rhetius, Dantisci 1661, *Wo der Herr nicht bey uns were*, David-Friedrich Rhete, Dantzig 1661, and *Te Deum*, Typis Davidis Friderici Rhetii, Dantisci 1662.

7
Leipziger Stadtbibliothek

1

TE DEUM LAUDAMUS:
 Sacro-Sanctæ & Individuæ TRINITATI,
 Jehovahæ Zebaoth, Domino Dominantium &
 universæ Militiæ Cœlestis,

**DEO PATRI
 FILIO & SPIRITUI
 SANCTO,**
 QUEM
 Hymnis concelebrant Angeli, proni ado-
 rant Cherubin & Seraphin, universæq; con-
 tremiscunt Potestates,

Pro omnibus beneficiis & pro Pace alma, non ita
 multis ab hinc annis retro-gressis, nobis clementissimè
 divinitus concessâ, proq; Aversione
 Luis pestiferæ,

Comp. situm & consecratum
 12. Vocibus & 8. Instrumentis binisq; Tubis & Tympano,
 imò cum
 BASSO CONTINUO PRO ORGANO,
 A
 DIVINÆ MAJESTATIS
 devotissimo & humillimo Cultore & Servo

CRATONE BÜTNERO, Directore
 Chori Musici ad Ædem D.
 CATHARINÆ.

*fla.
 Motet
 una cum
 organo
 ad Majorem
 promovendam
 cantandam gloria
 Libellus ipso
 transmittat
 tum. -*

IMPENSIS
 Musarum Musicesq; Fautoris
 Consultif: VIRI
D. N. LUDOVICI KNAUSTEN,
 Subjud. V. C. G. & P. L. C.

DANTISCI
 TYPIS DAVIDIS FRIDERICI RHETIL
 ANNO M DC LXII.

Crato Bütner, *Te Deum*, strona tytułowa, Leipziger Stadtbibliothek, sygn. II.2.3.
 Crato Bütner, *Te Deum*, title page, Leipziger Stadtbibliothek, call number II.2.3.

2

MOTETO A 12. Voci è 8. Stromenti Conli 2 Trombetti è Tympano. C.B.
CANTO 1. di Choro 1.

Te Deum
laudamus
Intonatio.

Te Dominum ij ij confite - mur Te aternū Patrē omnis
terra venera - - tur Tibi omnes Angeli, Tibi Cæli & universæ universæ pote-
states Tibi Cherubim & Seraphim ij incensabili voce pro-
clamat ij *Fortè* Sanctus ij ij Dominus Sanctus ij ij
Dominus Deus Sabaoth Pleni sunt Cæli & terra ij Majestatis
ij gloriæ tu - - æ, *Solo* Te martyrum candidatus laudat
lau - - - dat laudat lau - - dat laudat ij exercitus Te per
orbem terrarum ij Sancta confitetur Ecclesia confitetur Ecclesia
ij Patrem immensæ Majestatis Venerandū tuū verum
& unicum Filium sanctū quoq; Paracletum Spiritū Sanctum ij quoq; Paracletum
ij Spiritum Tu ad Dextrā DEI sedes in gloria DEI

Crato Bütner, *Te Deum*, początek partii Canto (I), Leipziger Stadtbibliothek, sygn. II.2.3.
Crato Bütner, *Te Deum*, beginning of the Canto (I) part, Leipziger Stadtbibliothek, call number II.2.3.

Kompozycje Bütnera przechowywane są obecnie w kilku bibliotekach europejskich – Universitetsbiblioteket Carolina Rediviva w Uppsali, w kolekcji Gustawa Dübena, kapelmistrza sztokholmskiego dworu królewskiego¹⁵ (13 utworów); Leipziger Stadtbibliothek, w kolekcji Carla Ferdinanda Beckera (4 utwory); Bibliotece Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk (4 utwory); Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz w Berlinie (2 utwory); Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden (1 utwór); Stadtkirche St. Nikolai, Kantoreibibliothek w Luckau (1 utwór); Herzog August Bibliothek w Wolfenbüttel (1 utwór) oraz w British Library (1 utwór). Druki Georga Neumarka zawierające pieśni protestanckie Bütnera przechowywane są m.in. w Fondation Martin Bodmer Bibliotheca Bodmeriana w Kolonii, Schleswig-Holsteinische Landesbibliothek w Kiel, Leipziger Stadtbibliothek, Musikbibliothek¹⁶, natomiast antologia Johanna Francka – m.in. w Bayerische Staatsbibliothek München oraz Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz w Berlinie¹⁷. Tytuły i – w większości przypadków – także obsadę kompozycji dziś zaginionych znamy z katalogu Günthera¹⁸, odpisów inwentarzy¹⁹ oraz publikacji Rauschninga²⁰.

Na podstawie zachowanych muzykaliów oraz źródeł pośrednich można stwierdzić, że najważniejsze miejsce w dorobku kompozytorskim Bütnera zajmowały wokally-instrumentalne utwory religijne do tekstów biblijnych, w przeważającej części – w języku niemieckim, a także opracowania chorału protestanckiego²¹. Natomiast nie zachowały się żadne przekazy, ani nawet wzmianki na temat muzyki instrumentalnej gdańskiego organisty i kantora. Utwory, którymi dziś dysponujemy, są dość zróżnicowane pod względem środków wykonawczych. Są to: pieśni stroficzne na głos solowy z b.c., aria na głos solowy oraz koncerty kościelne na 1–4 głosów wokalnych, instrumenty smyczkowe i b.c., a także – kompozycje wieloobsadowe, w tym – msza i koncerty na 2–3 chóry (w kilku przypadkach z udziałem chóru *ripieno*) z towarzyszeniem instrumentów i b.c.²². Zachowane utwory jak również wpisy w katalogu Günthera, świadczą o wyraźnej predylekcji kompozytora do stosowania rozbudowanego aparatu wykonawczego, obejmującego pięć i więcej głosów wokalnych i zespół instrumentalny złożony z instrumentów smyczkowych, często dodatkowo wzmocniony partiami instrumentów dętych oraz – oczywiście – *basso continuo*. Kantor kościoła św. Katarzyny musiał więc dysponować dobrym zespołem śpiewaków i instrumentalistów. Przy czym należy zaznaczyć, że do udziału w oprawie muzycznej nabożeństw zobligowani byli także uczniowie szkoły parafialnej.

W utworach przeznaczonych na rozbudowany skład wokally-instrumentalny Bütner na szeroką skalę stosuje rozwiązania typowe dla

Bütner's compositions are currently held in a number of European libraries: Universitetsbiblioteket Carolina Rediviva in Uppsala, in the collection of Gustav Düben, kapellmeister of the Stockholm Royal Court Orchestra¹⁵ (13 pieces); Leipziger Stadtbibliothek, in the collection of Carl Ferdinand Becker (4 pieces); the Gdańsk Library of the Polish Academy of Sciences (4 pieces); Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz in Berlin (2 pieces); Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden (1 piece); Stadtkirche St. Nikolai, Kantoreibibliothek in Luckau (1 piece); Herzog August Bibliothek in Wolfenbüttel (1 piece), and the British Library (1 piece). Georg Neumark's prints that contain Bütner's Protestant songs are held by the Fondation Martin Bodmer Bibliotheca Bodmeriana in Cologne (Switzerland), the Schleswig-Holsteinische Landesbibliothek in Kiel, and the Leipziger Stadtbibliothek, Musikbibliothek¹⁶ among others, and Johann Franck's anthology is available at the Bayerische Staatsbibliothek München and the Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz in Berlin, among others.¹⁷ We know the titles and – in most cases – also the scoring of the lost compositions listed in Günther's catalogue,¹⁸ copies of inventories,¹⁹ and Rauschning's publication.²⁰

The surviving musical and indirect sources support the assertion that vocal and instrumental religious works on biblical texts, mostly in German, and Protestant chorale arrangements held chief position among Bütner's compositions.²¹ No sources or even mentions of instrumental music by the Gdańsk organist and cantor have survived. The scoring is fairly varied in the works available to us. They are strophic songs for solo voice with *basso continuo*, an aria for solo voice, and church concertos for 1–4 voices, string instruments and *basso continuo*, as well as compositions scored for larger ensembles, including a mass and concertos for two and three choirs (in a number of cases with *ripieno* choir), accompanied by instruments and *basso continuo*.²² The extant works and entries in Günther's catalogue are clear proof of the composer's predilection for the use of an extended ensembles, encompassing five or even more solo voices and a string ensemble often reinforced with wind parts and – obviously – *basso continuo*. For this, the cantor of St Catherine's must have had a good ensemble of singers and instrumentalists at his disposal. It should be noted here that students of the parish school were obliged to participate in the music for church services.

In the pieces designed for a large vocal and instrumental ensemble, Bütner uses a broad range of solutions typical of the baroque *concertato*,

¹⁵ Cennyh informacji na temat kolekcji Dübena dostarcza praca Marii Schildt, *Gustav Düben at Work: Musical Repertory and Practice of Swedish Court Musicians, 1663–1690*, (dysertacja doktorska, Uppsala Universitet), Uppsala 2014.

¹⁶ Pelen wykaz bibliotek zob. baza RISM. Zbiór *Fortgepfanzter Musikalisch-Poetischer Lustwald*, Jena 1657 dostępny jest także online: <https://books.google.pl/books?id=pnpFAAAAcAAJ&lpq=PT302&ots=vFslDzIm33&dq=%22Georg%20Neumark%22%20Fortgepfanzt%20Musikalisch-Poetischer%20Lustwald&hl=pl&pg=PP1#v=onepage&q&f=false> [dostęp: 19.05.2016].

¹⁷ Zbiór J. Francka dostępny jest także online: <http://stimbuecher.digitale-sammlungen.de/view?id=bsb00091840> [dostęp: 19.05.2016].

¹⁸ Otto Günther, *op. cit.*, s. 53, 61–64.

¹⁹ Zob. Max Seifert, *Die Chorbibliothek der St. Michaelisschule in Lüneburg*, „Sammelbände der Internationalen Musikgesellschaft” IX 1907/1908, s. 603; Tadeusz Maciejewski, *Inwentarz muzykaliów kapeli karmelickiej w Krakowie na Piasku z lat 1665–1684*, „Muzyka” 1976 nr 2, s. 81, 83.

²⁰ H. Rauschning, *op. cit.*, s. 242. Wykaz zachowanych i tytuły zaginionych wokally-instrumentalnych koncertów Bütnera, zob. Justyna Szombara, *On the reception of Italian 'musica moderna' in Northern Europe: the sacred concertos in seventeenth-century Gdańsk*, [w:] *Musica Baltica: music-making in Baltic Cities various kinds, places, repertoire, performers, instruments*, red. Danuta Popinigis, Danuta Szlagowska, Jolanta Woźniak, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moanieszki, Gdańsk 2015, s. 272–273, 278–285.

²¹ Stanowiło to niejako przeciwagę dla kopiowanego przez Bütnera repertuaru, który obejmował utwory w języku łacińskim autorstwa kompozytorów związanych z warszawską kapelą królewską.

²² Należy jednak zaznaczyć, że przypadku utworów, które niegdyś były własnością biblioteki kościoła św. Jana w Gdańsku (*Deus in adiutorium* na SSATB, SSATB (*ripieno*), 2vl, fag, 3trb bombarde, 2 cornettini, b.c. i vla basso, bombarde, fag – *ad placitum* oraz *Siehe es hat überwunden* na SSATTB, SATB (*ripieno*), trb bombarde, 2 cornettini, 2 trombetti, b.c. (2 cornettini, vla, vla basso, bombarde grosso *ad placitum*)) wokalne partie *ripieni* oraz instrumentalne *ad placitum* dodane zostały przez tamtejszego kantora, Gottfrieda *Nauwercka* (zm. 1692); zob. O. Günther, *op. cit.*, s. 134–135. *Nauwerck* zaopatrzył w dodatkowe partie także rękopisy z utworami M. Mielczewskiego, J. Różyckiego, B. Pękla i T. Meruli.

¹⁵ Precious information on Düben's collection can be found in a work by Maria Schildt, *Gustav Düben at Work: Musical Repertory and Practice of Swedish Court Musicians, 1663–1690* (doctoral dissertation, Uppsala Universitet), Uppsala 2014.

¹⁶ For the full list of libraries, see RISM database. Collection *Fortgepfanzter Musikalisch-Poetischer Lustwald*, Jena 1657, also accessible online: <https://books.google.pl/books?id=pnpFAAAAcAAJ&lpq=PT302&ots=vFslDzIm33&dq=%22Georg%20Neumark%22%20Fortgepfanzt%20Musikalisch-Poetischer%20Lustwald&hl=pl&pg=PP1#v=onepage&q&f=false> [accessed on 19 May 2016].

¹⁷ The collection of J. Franck is also available online: <http://stimbuecher.digitale-sammlungen.de/view?id=bsb00091840> [accessed on 19 May 2016].

¹⁸ Otto Günther, *op. cit.*, pp. 53, 61–64.

¹⁹ See Max Seifert, „Die Chorbibliothek der St. Michaelisschule in Lüneburg”, *Sammelbände der Internationalen Musikgesellschaft* IX 1907/1908, p. 603; Tadeusz Maciejewski, „Inwentarz muzykaliów kapeli karmelickiej w Krakowie na Piasku z lat 1665–1684” [The inventory of musical materials of the Carmelite monastery at Kraków from the years 1665–1685], *Muzyka* 1976 No. 2, pp. 81, 83.

²⁰ H. Rauschning, *op. cit.*, p. 242. For a list of Bütner's preserved vocal and instrumental concertos and the titles of the lost ones, see Justyna Szombara, „On the reception of Italian 'musica moderna' in Northern Europe: the sacred concertos in seventeenth-century Gdańsk”, [in:] *Musica Baltica: music-making in Baltic Cities various kinds, places, repertoire, performers, instruments*, ed. by Danuta Popinigis, Danuta Szlagowska, Jolanta Woźniak, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moanieszki, Gdańsk 2015, pp. 272–273, 278–285.

²¹ It provided a particular counterbalance to the repertoire Bütner copied, which encompassed Latin pieces by composers connected to the Warsaw royal ensemble.

²² It must, however, be noted that in the case of pieces that used to be property of the library of the Church of St John in Gdańsk (*Deus in adiutorium* na SSATB, SSATB (*ripieno*), 2vl, fag, 3trb bombarde, 2 cornettini, b.c., and vla basso, bombarde, fag – *ad placitum*, and *Siehe es hat überwunden* for SSATTB, SATB (*ripieno*), trb bombarde, 2 cornettini, 2 trombetti, b.c. (2 cornettini, vla, vla basso, bombarde grosso *ad placitum*)), the vocal *ripieni* parts and instrumental *ad placitum* ones were added by the local cantor, Gottfried *Nauwerck* (d. 1692); see O. Günther, *op. cit.*, pp. 134–135. *Nauwerck* also provided additional parts for the manuscripts with works by Marcin Mielczewski, Jacek Różycki, Bartłomiej Pękla, and Tarquinio Merula.

barokowego *concertato*, takie jak kontrastowanie faktury, melorytmiki i tempa, a przede wszystkim obsady i – co za tym idzie – wolumenu brzmienia. Poprzez różnorakie zestawienia głosów i instrumentów kompozytor uzyskuje bogaty efekt kolorystyczny i wydaje się, że to właśnie jest największy walor jego wielkoobsadowych dzieł. Stosowany na szeroką skalę kontrast barwowo-dynamiczny jest także jednym z podstawowych wyróżników publikowanego utworu²³.

Okoliczności powstania monumentalnego *Te Deum* przywołane zostały przez samego kompozytora na karcie tytułowej druku. Jak wynika z zapisu, utwór ten powstał w podzięciu „za wszystkie dobrodziejstwa i za życiodajny pokój, przed nie tak wieloma laty, cofnąwszy się stąd, nam najłaskawiej z Bożego zrządzenia udzielony, i za odwrócenie niosącej zgubę zarazy”. 3 maja 1660 r. w klasztorze oliwskim zakończono kilkumiesięczne pertraktacje pokojowe pomiędzy Rzeczpospolitą, Szwecją i Brandenburgią. Skomponowane na tę okoliczność *Te Deum* Bütnera najprawdopodobniej wykonano w obecności króla Jana II Kazimierza podczas uroczystej mszy celebrowanej w katedrze oliwskiej po podpisaniu traktatu²⁴.

Utwór Bütnera przeznaczony jest na trzy chóry wokalne, zróżnicowane pod względem barwy i rejestru (CCAT CATB ATTB) oraz rozbudowany zespół instrumentalny, złożony z 2 kornetów, 2 trąbek, kotłów, 4 puzonów (w druku dodatkowo określonych jako Choro 4), 2 skrzypiec oraz instrumentów realizujących *basso continuo* (organy i instrumenty melodyczne – viola basowa i violone). Partie instrumentalne wykazują bardzo małą samodzielność. Nawet we fragmentach czysto instrumentalnych powtarzają materiał melodyczny zaprezentowany w głosach wokalnych, czasem nieznacznie go rozwijając (t. 16–23, 173–176, 233–241); rzadziej wykazują większy stopień niezależności (t. 68–78, 143–149, 160–166). W ustępach *tutti* instrumenty dublują linie wokalne, pełnią więc w utworze przede wszystkim rolę kolorystyczną i dynamiczną. Z uwagi na szczególnie uroczysty charakter dzieła, we wszystkich fragmentach *tutti* w metrum trójdzielnym kompozytor wprowadza trąbki i kotły. Partia tych ostatnich, określona w druku jako „Tympano”, jest jednak bardzo nietypowa. Wskazuje ona bowiem na użycie kotłów na sposób melodyczny. Biorąc pod uwagę wszystkie wysokości dźwięków, do jej wykonania należałoby zaangażować aż dziewięć instrumentów. Nawet jeśli uwzględnimy uroczysty charakter utworu i jego przeznaczenie, wydaje się bardzo mało prawdopodobne, że kompozytor rzeczywiście przewidział użycie nadzwyczajnej liczby kotłów. Partia Tympano jest zależna od linii melodycznej trąbek (instrumenty te zresztą zawsze występują równocześnie), mogła więc być realizowana przez basowy instrument dęty. Najprawdopodobniej jednak na jej podstawie kotlista dysponujący dwoma instrumentami (C i G) improwizował swoją partię.

Te Deum Bütnera to utwór o strukturze wieloodcinkowej, charakteryzujący się częstymi zmianami obsady. Kompozytor stosuje różnorodne kombinacje obsadowe – naprzemiennie operuje chórami, wyłącza z ich przebiegu pojedyncze głosy (tylko dwukrotnie – C i B), częściej powierza partie dwóm głosom o tym samym rejestrze (CC, AA), rzadziej – różnym (AT, TB). Pojedyncze głosy wyodrębniane są jedynie z pierwszego i drugiego chóru, trzeci natomiast traktowany jest zawsze jako całość. Fragmentom o mniejszej obsadzie przeciwstawia kompozytor monumentalne *tutti*, uzyskując tym samym silny kontrast dynamiczny, ale także fakturalny i melodyczny. Melodyka utworu pozbawiona jest walorów ekspresyjnych i wirtuozowskich. W ustępach *tutti* dominują repetycje dźwięków oraz ruch sekundowy, w duetach melodyka jest bardziej płynna, a głosy prowadzone są w równoległych konsonansach niedoskonałych lub dialogują przy użyciu krótkich motywów melodyczno-rytmicznych. Również linia melodyczna dwóch ustępów solowych pozbawiona jest elementu wirtuozowskiego. Poza krótkimi, konwencjonalnymi melizmatami na słowie „laudat” traktowana jest ona wyłącznie sylabicznie. W warstwie harmoniczej dominuje konsonansowość odpowiadająca radosnemu i dziękczynnemu charakterowi tekstu. Pojawiające się dysonanse z reguły występują w kadencjach, w funkcji dźwięków opóźniających.

²³ *Te Deum* Bütnera znalazło się w repertuarze Cappelli Gedanensis i zarejestrowane zostało na płycie CD, zob: *The Best of Cappella Gedanensis*, CD 1, *Muzyka Dawnego Gdańska*, Soliton, Sopot 2001.

²⁴ Danuta Szlagowska, *Music in Gdańsk under the Vasa Dynasty*, [w:] *Polish-Swedish Cultural Relations During the Vasa Dynasty: Stockholm, February 10th–12th 1995. Conference Papers*, red. Tadeusz Maciejewski, Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina w Warszawie, Warszawa 1996, s. 75.

namely the contrasting of the texture, melody, rhythm, and tempo, yet most prominent here is the contrasting in the scoring and consequently the volume of the sound. Through various juxtapositions of vocals and instruments, the composer achieved a rich timbre effect, which seems to be the most outstanding feature of his large-scale works. One of the fundamental distinctive traits of the published piece is of its wide-ranging application of timbre and dynamic contrasts.²³

The composer himself quotes the circumstances in which he wrote the monumental *Te Deum* on the print's title page. The piece was composed in thanksgiving “for all the blessings and for the life-giving peace, granted to us most graciously by a divine decision not so many years ago, and for the reverting of the doom-bringing plague”. On 3 May 1660 the many months of peace negotiations between the Commonwealth of Poland-Lithuania, Sweden, and Brandenburg were concluded in the monastery of Oliwa (district of Gdańsk). Bütner's *Te Deum* composed for that occasion was most probably performed in the presence of King John Casimir (Jan Kazimierz) of Poland during the solemn high mass celebrated in Oliwa Cathedral after the signing of the treaty.²⁴

Bütner's piece is arranged for three vocal choirs differing in register (CCAT CATB ATTB) and an extended instrumental ensemble composed of 2 cornets, 2 trumpets, timpani, 4 trombones (in the print, additionally defined as Choro 4), 2 violins, and the instruments playing *basso continuo* (organs and instruments used for playing the melody: the bass viola and the violone). The instrumental parts display scarcely any independence. Even in the purely instrumental sections, they repeat the melodies presented by the voices, at times developing them slightly (bars 16–23, 173–176, 233–241); on rarer occasions they exhibit a greater degree of independence (bars 68–78, 143–149, 160–166). In the *tutti* sections, the instruments copy the vocal lines, predominantly playing a dynamic role in the piece. Owing to the highly solemn character of the work, the composer introduces trumpets and timpani in the *tutti* sections in triple metre. However, the timpani part, labelled “Tympano” in the print, is far from typical in that it shows the timpani being used in a melodic manner. Taking into account all the pitches, no fewer than nine instruments should be used to perform it. Even if the piece's solemn character and purpose are taken into account, it seems highly improbable that the composer really envisaged the use of this extraordinary number of timpani. The Tympano part is dependent on the melodic line of the trumpets (the instruments always perform simultaneously), so that it could have been played by a bass wind instrument. It is nonetheless most probable that the part was improvised by the timpanist with two instruments (C and G) at his disposal.

Bütner's *Te Deum* is structured in multiple sections, with characteristic frequent changes of the scoring. The composer applies various combinations: he switches between the choirs, and extracts single voices from them (only twice – C and B), entrusting the parts to two voices in the same register (CC, AA) more frequently, and less often to those operating in different ones (AT, TB). Individual voices are isolated only from the first and second choirs, while the third is always treated as a whole. Sections scored for fewer parts are juxtaposed against the monumental *tutti*, through which the composer achieves a powerful contrast not only in dynamics, but also in texture and melody. The melody of the piece is devoid of expressive value and virtuoso quality. The *tutti* sections are dominated by repeated notes and sequences of seconds, while the melodies are more fluid in the duos, and the voices run in parallel imperfect consonances or in dialogues using short melodic and rhythmic motifs. The melody of the two solo sections is also bereft of virtuoso quality. Besides the short, conventional melisma on the word *laudat*, the text is set completely syllabically. The harmonic layer is dominated by a consonant character corresponding to the text's joyful and thankful nature. As a rule, the emerging dissonances occur in cadences as notes delaying the final resolution.

²³ Bütner's *Te Deum* has been included in the repertoire of Cappella Gedanensis, and recorded on CD, see: *The Best of Cappella Gedanensis*, CD 1, *Muzyka Dawnego Gdańska* [Music of Old Gdańsk], Soliton, Sopot 2001.

²⁴ Danuta Szlagowska, “Music in Gdańsk under the Vasa Dynasty”, [in:] *Polish-Swedish Cultural Relations During the Vasa Dynasty: Stockholm, 10th–12th February 1995. Conference Papers*, ed. by Tadeusz Maciejewski, Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina, Warszawa 1996, p. 75.

Utwór Bütnera, jakkolwiek nie wykazuje cech dzieła wybitnego, a nawet odsłania pewne ograniczenia inwencji twórczej (przede wszystkim na gruncie melodyki), świadczy jednak o dobrym opanowaniu warsztatu kompozytorskiego, szczególnie w zakresie operowania techniką koncertującą.

* * *

Autorka opracowania dziękuje Dyrekcji Stadtbibliothek w Lipsku za uprzejmą zgodę na publikację kompozycji z kolekcji C.F. Beckera, a także dr hab. Aleksandrze Patalas oraz Panom – Richardowi K. Jones’owi, Jeremu Montagu, Harrisonowi Powley’owi oraz Ryszardowi Habie za cenne uwagi, pomocne w przygotowaniu wydania.

KOMENTARZ REWIZYJNY

Druk *Te Deum* Crato Bütnera obecnie przechowywany jest w Leipziger Stadtbibliothek, pod sygnaturą II.2.3. Wcześniej był własnością lipskiego organisty i kolekcjonera, Carla Ferdinanda Beckera, o czym świadczą rękopiśmienne adnotacje widniejące na karcie tytułowej. Druk składa się z 28 kart formatu *folio*. Porządek kolejnych kart określony został za pomocą cyfr arabskich, wpisanych odręcznie na zielonej wyklejce w lewym górnym rogu kart *recto* (z wyjątkiem k. 2, która tworzy tzw. składkę z k. tytułową). Odpis karty tytułowej: „TE DEUM LAUDAMUS: | Sacro-Sanctae & Individuae TRINITATI, | Jehovahe Zebaoth, Domino Dominantium & | universae Militiae Coelestis, | DEO PATRI | FILIO & SPIRITUI | SANCTO, | QUEM | Hymnis concelebrant Angeli, proni ado-|rant Cherubin & Seraphin, universaeq; con-|tremiscunt Potestates, | Pro omnibus beneficiis & pro Pace alma, non ita | multis ab hinc annis retro-gressis, nobis clementissimè | divinitus concessâ, proq; Aversione | Luis pestiferae, | Compositum & consecratum | 12. Vocibus & 8. Instrumentis binisq; Tubis & Tympano, | unâ cum | BASSO CONTINUO PRO ORGANO, | A | DIVINAE MAJESTATIS | devotissimo & humillimo Cultore & Servo | CRATONE BÜTNERO, Directore | Chori Musici ad AEdem D. | CATHARINAE”²⁵. Poniżej widnieje rycina przedstawiająca króla Dawida grającego na harfie (sygnet drukarski oficyny Rhetego), zapis informujący o osobie, która opłaciła druk oraz adres wydawniczy: *IMPENSIS | Musarum Musicesq; Fautoris | Consultis: VIRI | DN: LUDOVICI KNAUSTEN*²⁶, | Subjud. V.C.G. & P.L.C. | *DANTISCI | TYPIS DAVIDIS FRIDERICI RHETII. | ANNO M DC LXII*. Ponadto, na karcie tytułowej widnieją rękopiśmienne inskrypcje sporządzone przed różne osoby: 1) w lewym górnym rogu, na zielonej wyklejce, poniżej numeru 1 – wpis: „Exemplar vollständig” [„kompletny egzemplarz”], 2) w dolnej części – zapis „sehr selten und merkwürdig” [„bardzo rzadkie i godne uwagi”] oraz „C.F. Becker. | 1833.” oraz 3) częściowo tylko czytelny napis w języku łacińskim: „Ho[...]| Motect[...]| unâ cum [...]| sit [sa]| crum – Celeberrino Te[...]| quod est Vin[...]| Ad Majorem [...]| pro monendam [...]| cantandam gloria[m]| Autore ipso [...]| transmissarn [...]| [...]| tum”. Karta tytułowa została także opatrzona owalną pieczęcią o treści: „STADTBIBLIOTHEK ZU LEIPZIG [w środku:] C.F. BECKERS STIFTUNG.”.

²⁵ „Ciebie, Boga wystawiamy, świętej i nierozdzielnej Trójcy, Jehowie Sabaoth, Panu władających i całego wojska niebiańskiego, Bogu Ojcu, Synowi i Duchowi Świętemu, którego hymnami wychwalają aniołowie, czczą w pokłonie cherubini i serafini, i przed którym drżą wszystkie potęgi, za wszystkie dobrodziejstwa i za życiodajny pokój, nie tak wiele lat temu, cofnawszy się stąd, nam najlaskawiej z Bożego zrządzenia udzielony, i za odwrócenie niosącej zgubę zarazy skomponowane i poświęcone, na 12 głosów i 8 instrumentów, na 2 trąby i na kocioł, wraz z basso continuo na organy, przez najbardziej oddanego i najbardziej pokornego czciociela i sługę Bożego majestatu, Cratona Bütnera, kierownika chóru muzycznego przy kościele św. Katarzyny itd. Crato Bütnera”.

²⁶ Działal w ówczesnym Gdańsku pisarz sądowy, ławnik Starego Miasta i poeta o tym nazwisku. Był on m.in. autorem tekstów: *Todten-Lied dreyer Fürnehmer Jünglinge so Enthauptet am Tage Perpetuae Anno 1650. Peccatum vero cum consumatum fuerit, generat mortem. Jac. I. Im Thon wie nach einer Wasser Quelle oder auff folgende Melodey, aufgesetzt durch einen Mitleidenden Liebhaber der Gerechtigkeit, Danzig 1650* oraz *Denk- und Dank-Alter als der Johannes Casimirus König zu Polen. Krohne und Scepter freywillig autopferde und zurückkehrte, Danzig 1668*; zob. Alicja Kurkowa, *Gdański ilustrowany utwór okolicznościowy z 1668 r. poświęcony abdykacji Jana Kazimierza*, „Rocznik Gdański”, 1981, t. 41, z. 1, s. 151.

Although Bütner’s work shows no features of superior mastery, and may even reveal certain limitations of creative invention (primarily in the realm of melody), it nonetheless proves his mastery of compositional skills, especially in the use of the *concertante* technique.

* * *

The author would like to thank the Director of the Stadtbibliothek in Leipzig for the permission to publish compositions from the collection of C.F. Becker, as well as Dr. habil. Aleksandra Patalas, Richard K. Jones, Jeremy Montagu, Harrison Powley and Ryszard Haba for their valuable and helpful comments during work on this publication.

EDITORIAL NOTES

The print of Crato Bütner’s *Te Deum* is currently held in the Leipziger Stadtbibliothek under catalogue number II.2.3. Previously, it was the property of a Leipzig organist and collector, Carl Ferdinand Becker, as attested by handwritten annotations made on the title page. The print consists of 28 sheets of *folio* size. The order of the successive sheets is specified with Arabic numerals, written by hand on the green frontpaper in the top left-hand corner of the *recto* sheets (with the exception of sheet 2, which forms a set with the title sheet). The title page reads: “TE DEUM LAUDAMUS: | Sacro-Sanctae & Individuae TRINITATI, | Jehovahe Zebaoth, Domino Dominantium & | universae Militiae Coelestis, | DEO PATRI | FILIO & SPIRITUI | SANCTO, | QUEM | Hymnis concelebrant Angeli, proni ado-|rant Cherubin & Seraphin, universaeq; con-|tremiscunt Potestates, | Pro omnibus beneficiis & pro Pace alma, non ita | multis ab hinc annis retro-gressis, nobis clementissimè | divinitus concessâ, proq; Aversione | Luis pestiferae, | Compositum & consecratum | 12. Vocibus & 8. Instrumentis binisq; Tubis & Tympano, | unâ cum | BASSO CONTINUO PRO ORGANO, | A | DIVINAE MAJESTATIS | devotissimo & humillimo Cultore & Servo | CRATONE BÜTNERO, Directore | Chori Musici ad AEdem D. | CATHARINAE”²⁵. Situated below is an image depicting King David playing the harp (the hallmark of Rheté’s printing house), a note with information about the person who paid for the print, and the publisher’s address: *IMPENSIS | Musarum Musicesq; Fautoris | Consultis: VIRI | DN: LUDOVICI KNAUSTEN*²⁶, | Subjud. V.C.G. & P.L.C. | *DANTISCI | TYPIS DAVIDIS FRIDERICI RHETII. | ANNO M DC LXII*. Besides these, the title page contains handwritten notes made by various hands: 1) there is an entry “Exemplar vollständig” [“complete copy”] in top left-hand corner, on the green frontpaper below number 1, 2) a note “sehr selten und merkwürdig” [“very rare and worthy of attention”] and “C.F. Becker. | 1833.” at the bottom, and 3) a Latin inscription that is only partially legible: “Ho[...]| Motect[...]| unâ cum [...]| sit [sa]| crum – Celeberrino Te[...]| quod est Vin[...]| Ad Majorem [...]| pro monendam [...]| cantandam gloria[m]| Autore ipso [...]| transmissarn [...]| [...]| tum”. The title page was also stamped with an oval stamp reading “STADTBIBLIOTHEK ZU LEIPZIG [in the centre:] C.F. BECKERS STIFTUNG.”.

²⁵ “Te Deum Laudamus: to the Most Holy & Undivided Trinity, Jehovah of hosts, the Lord of Lords, and of all the host of Heaven, God the Father, the Son, and the Holy Spirit, whom the angels praise with hymns, cherubim & seraphim worship lowly, before whom all authority trembles, for all the benefits and for the life-giving peace not so many years ago granted to us most mercifully by a decree of the Lord, and for the reverting the pestilence bringing doom, composed and consecrated for 12 voices and 8 instruments, 2 trumpets, and timpano, with *basso continuo* for organ, by the most devout and most humble worshipper and servant to the Divine Majesty, Craton Bütner, director of the music choir by the Church of St Catherine etc. Crato Bütner”.

²⁶ Ludwig Knausten – a court scribe, Benchman of the Jury of the Old City of Gdańsk, and poet of that name was active at the time in the city. He was the author of, among other works, *Todten-Lied dreyer Fürnehmer Jünglinge so Enthauptet am Tage Perpetuae Anno 1650. Peccatum vero cum consumatum fuerit, generat mortem. Jac. I. Im Thon wie nach einer Wasser Quelle oder auff folgende Melodey, aufgesetzt durch einen Mitleidenden Liebhaber der Gerechtigkeit, Danzig 1650*, and *Denk- und Dank-Alter als der Johannes Casimirus König zu Polen. Krohne und Scepter freywillig autopferde und zurückkehrte, Danzig 1668*; see Alicja Kurkowa, “Gdański ilustrowany utwór okolicznościowy z 1668 r. poświęcony abdykacji Jana Kazimierza” [Gdańsk Illustrated Occasional Piece from 1668, on the Occasion of the Abdication of Jan Kazimierz], *Rocznik Gdański* 1981, vol. 41, book 1, p. 151.

Zapis nutowy nie zawiera współcześnie rozumianych kresek taktowych (poza partią Organo, w której kreski rozmieszczone zostały regularnie – co 2 *semibreves* w metrum C oraz co 6 *semibreves* w metrum 3/1). W niniejszym wydaniu uzupełniono kreski taktowe we wszystkich głosach. Zachowano oryginalne oznaczenia metryczne. Występujące w źródle nazwy głosów pozostawiono w oryginalnej postaci, z wyjątkiem Basetto, którą zamieniono na nazwę adekwatną względem rejestru tej partii, tj. Tenore (nazwę głosu zanotowano w kwadratowej klamrze).

Ingerencje w tekst muzyczny ograniczono do niezbędnego minimum. Skorygowano oczywiste błędy drukarskie (dotyczące wysokości nut), uzupełniono brakujące akcydencje. Pozostawiono oryginalny zapis rytmiczny w taktach 186 i 188 (w głosach C (II), A (III) oraz Trb I). Poprzez wprowadzenie pauz ćwierćnutowych w toku pojedynczych słów („pretioso” i „sanguine”) kompozytor prawdopodobnie chciał uniknąć równoległych oktafów.

Na oznaczenie występujących w druku ligatur zastosowano w niniejszym wydaniu kwadratową klamrę łączącą dwie nuty. Niewystępujące w źródle akcydencje, które jednak uznano za konieczne, w wydaniu zamieszczono w nawiasach kwadratowych. Bemole i krzyżyki, wprowadzone w źródle w funkcji kasownika, w edycji zastąpiono kasownikami, bez odnotowania w komentarzu (za wyjątkiem cyfrowania *basso continuo*, gdzie pozostawiono zapis oryginalny). Cyfrowania niekompletnego nie uzupełniano. Pominęto luki występujące nieregularnie w partiach wokalnych (wprowadzane na oznaczenie melizmatu), jednak ich umiejscowienie w źródle każdorazowo odnotowano w wykazie korektur. Oznaczenia dynamiczne przybierające w druku postać: forte, piano w wydaniu zapisano skrótowo – *f*, *p*. W nawiasach kwadratowych uzupełniono brakujące w poszczególnych głosach fermaty. Uwagi: „Solo”, „Tutti”, „1 Ch.”, „2 Ch.”, „3 Ch.”, „Viol.”, „2 Canti” zamieszczone – zgodnie z ówczesną konwencją – w głosach wokalnych i partii organów, służące orientacji wykonawcy, w niniejszym wydaniu usunięto, jednak z odnotowaniem w wykazie korektur. Tekst słowny zaznaczony w druku znakiem powtórzenia *ij* w edycji wpisano kursywą. Typowe łacińskie abrewiacje rozwinięto bez odnotowania w komentarzu. W niniejszym wydaniu zapis utworu poprzedzony został incipitem muzycznym ukazującym występujące w druku klucze. Zapis muzyczny głosu Tympano pozostawiono w oryginalnej postaci jako materiał wyjściowy dla improwizowanej partii kotłów.

WYKAZ KOREKTUR

W uwagach szczegółowych pierwsza liczba oznacza numer taktu, po kropce następuje nazwa głosu (ew. numer chóru), liczba po średniku oznacza kolejną nutę w takcie, po dwukropku podana jest sytuacja w źródle.

The print does not contain contemporary bar lines (besides the Organo part, where they are placed regularly, every 2 *semibreves* in 4/4 time and every 6 *semibreves* in 3/1 time). The bar lines in this publication have been supplemented for all the voices. The original time signatures have been retained. The names of vocal parts present in the source have been retained in their original form, with the exception of Basetto, which was replaced with a name appropriate for the part's register, Tenore (the name is provided in square brackets).

Interventions in the music notation were limited to the necessary minimum. The obvious printing errors (related to pitch) were corrected and missing accidentals were supplemented. The original scoring of the rhythm was retained in bars 186 and 188 (in voices C (II), A (III), and Trb I). It is probable that the composer wanted to avoid parallel octaves by introducing quarter rests in individual words (“pretioso” and “sanguine”).

To denote the ligatures present in the print, this edition uses the square bracket in connection with notes. The accidentals that are not present in the source and yet were recognised to be necessary were placed in square brackets in this edition. Flats and sharps introduced in the source in the function of naturals are replaced here by naturals without additional comments (with the exception of the *basso continuo*, where the original notation was retained). Incomplete *basso continuo* parts were not complemented. The ties irregularly present in the vocal parts (introduced to denote melisma) were omitted, yet each instance thereof in the source was recorded in the list of corrections. The dynamic indications that were present in the print as forte and piano are abbreviated in this edition to *f* and *p*. The rests missing from individual voices are provided in square brackets. The comments “Solo”, “Tutti”, “1 Ch.”, “2 Ch.”, “3 Ch.”, “Viol.”, and “2 Canti” placed – according to the contemporary convention – in the vocal and organ parts to ease the performers' task were removed from this edition, yet they are accounted for in the list of corrections. The words denoted in the print by the *ij* character are entered in italics in this edition. Typical Latin abbreviations were expanded without comments. This edition has the score preceded by the music incipit portraying the clefs present in the print. The recording of the Tympano part was left in its original form as the starting point for the improvised timpani part.

LIST OF CORRECTIONS

In the detailed remarks, the first numeral indicates the number of the bar; the part is indicated after a dot; a digit after a semicolon indicates the note in the bar; the notes or other remarks following a colon are marked as such in the original source.

Zastosowane skróty / Abbreviations:

- A – Alto
- B – Basso
- C – Canto
- Ctto – Cornetto
- Org – Organo
- T – Tenore
- Tbt – Trombetta
- Trb – Trombone
- Tymp – Tympano
- Vla – Viola
- Vlne – Violone
- Vn – Violino
- (I) – Primo choro
- (II) – Secondo choro
- (III) – Terzo choro

1. B (II), Org; nad / over 1: *Tutti*
4. C (II), T (II), T II (III); nad / over 3-4: ^
5. C I (I), A (III), T II (III); nad / over 1-3: ^
T (I); nad / over 1-2: ^
A (II); nad / over 2-4: ^
8. C (II); nad / over 2-3, 4-5: ^
T I (III); nad / over 3-4: ^
10. C I (I), A (III); nad / over 1-3: ^
C (II), T I (III); nad / over 1-2: ^
A (II); nad / over 3-4: ^
T II (III); nad / over 1-4: ^
11. T (I); nad / over 1-4: ^
T II (III); nad / over 1-3: ^
12. C I (I), C II (I); nad / over 1: à 2; nad /
over 4-5: ^
Org; nad / over 1: 2 *Canti*
15. C I (I), C II (I); nad / over 5-6, 7-8: ^
16. C I (I), C II (I); nad / over 1-2: ^
Org; nad / over 4: *Viol.*
23. Org; przed / before 2: klucz tenorowy /
tenor clef; nad / over 2: 1 *Ch.*
24. Org; przed / before 3: klucz basowy /
bass clef; nad / over 3: 2 *Ch.*
26. Org; nad / over 2: 3 *Ch.*
27. Org; przed / before 3: klucz tenorowy /
tenor clef; nad / over 3: 1 *Ch.*
29. Org; przed / before 2: klucz basowy /
bass clef; nad / over 2: 2 *Ch.*
30. Org; nad / over 3: *Tutti*
32. C II (I); nad / over 1-2: ^
33. Ctto I; 5: ↓
34. C I (I), A (II); nad / over 1-3: ^
C II (I), B (II), B (III); nad / over 1-2: ^
T II (III); nad / over 1-5: ^
35. T (I); nad / over 1-4: ^
44. C II (I), A (I), T I (III); nad / over 2-3: ^
45. C (II); nad / over 2-4: ^
A (II); nad / over 2-3: ^
46. T II (III); nad / over 1-4: ^
55. T II (III); nad / over 1-2, 3-4: ^
57. C (II); nad / over 3-4: ^
58. C I (I); nad / over 2-3: ^
C II (I); nad / over 1-4: ^
T (II), A (III); nad / over 1-2: ^
59. A (III); nad / over 1-3: ^
60. A (I); T (I); nad / over 1: à 2
Org; nad / over 1: *A è T*
61. A (I); nad / over 3-4, 5-6: ^
T (I); nad / over 3-4: ^
62. A (I), T (I); nad / over 1-2: ^
65. A (I); nad / over 3-4: ^
66. A (I); nad / over 4-5: ^
67. A (I); nad / over 3-4: ^
T (I); nad / over 7-8: ^
69. Org; nad / over 1: *Viol.*
78. C I (I); nad / over 1: *Solo*
Org; nad / over 2: *C è Tromb.*
79. C I (I); nad / over 2-3, 4-5: ^
81. Trb II; przed / before 1: ↓
- 81.-82. C I (I); nad 4-1: ^
83. C I (I); nad / over 2-7: ^
86. Org; nad / over 1: *Tutti*
88. T I (III); nad / over 4-5: ^
91. Org; nad / over 2: 3 *Ch.*
93. Org; przed / before 3: klucz tenorowy /
tenor clef; nad / over 3: 1 *Ch.*
94. Org; przed / before 4: klucz basowy /
bass clef; nad / over 4: 2 *Ch.*
96. Org; nad / over 2: *Tutti*
97. A (II); nad / over 1-4: ^
T II (III); nad / over 1-2: ^
100. T (I); nad / over 1-2: ^
103. A (III); nad / over 2-3: ^
108. C (II), T II (III); nad / over 4-5: ^
109. C (II), A (II); nad / over 1-4: ^
110. T II (III); nad / over 1-2: ^
113. Tbt II; 3: ↓
115. C (II); nad / over 2-3: ^
116. A (II); nad / over 2-3: ^
A (III); nad / over 1-2: ^
120. T (I), T II (III); nad / over 3-4: ^
122. C (II); nad / over 1-4: ^
T II (III); nad / over 1-3: ^
123. T (I), Org; nad / over 1: à 2
124. B (II); nad / over 1: à 2
127. Org; nad / over 2: 5♭
128. T (I); nad / over 5-6: ^
129. Org; nad / over 3: *Viol.*
135. A (I), A (II); nad / over 1: à 2
Org; nad / over 3: 2. *Alti*
137. A (II); nad / over 2-3: ^
141. A (II); przed / before 5: #
Org; nad / over 2: 5♭
142. A (I); nad / over 3-4: ^
A (II); nad / over 2-3: ^
143. Org; nad / over 1: *Viol.*
149. B (II); nad / over 1: *Solo*
Org; nad / over 1: *B.*
154. B (II); nad / over 4-5: ^
TrbII; przed / before 3: #
155. C I (I), C II (I); nad / over 1: à 2
Org; nad / over 1: 2 *Canti*
156. C I (I), C II (I); nad / over 1-2: ^
159. C I (I); nad / over 5-6, 7-8: ^
C II (I); nad / over 7-8: ^
160. C I (I); nad / over 1-2: ^
Org; nad / over 3: *Viol.*
164. Vn I; 8: c 2
166. T (I), T (II); nad / over 1: à 2
Org; nad / over 1: 2 *T.*
169. C I (I), C II (I); nad / over 1: à 2
T (I), T (II); nad / over 1-2: ^
170. C II (I); przed / before 2 i 3: #
Org; nad / over 1: 2 *Ch.*
171. C II (I); przed / before 2 i 3: #
172. C I (I), C II (I); nad / over 4-5: ^
173. Vn I; 1: g2
Org; nad 1: *Viol.*
177. Org; nad / over 1: *Tutti*
178. A (III); przed / before 3: #
Org; nad / over 4: 3 *Ch.*
181. Org; przed / before 2: klucz tenorowy /
tenor clef; nad / over 2: 1 *Ch.*
183. A (I); nad / over 1-2: ^
Org; przed / before 3: klucz basowy /
bass clef; nad / over 3: 2 *Ch.*
185. C (II), T (II); nad / over 2-3, 4-5: ^
186. A (II); nad / over 4-5: ^
A (III); 3: *a1*
Org; nad / over 2: *Tutti*
187. C II (I); nad / over 2-3: ^
C (II), T (II), A (III); nad / over 1-2: ^
188. C (II); nad / over 1-2: ^
- 189.-190. T I (III), T II (III); nad / over 2-1: ^
190. T (I), A (III); nad / over 2-3: ^
191. C I (I); nad / over 1-2: ^
A (II), T (II); nad / over 1-3: ^
192. C I (I), C II (I); nad / over 1: à 2
Org; nad / over 1: 2 *Ch.*
193. C I (I), C II (I); nad / over 3-4, 5-6: ^
194. C II (I); przed / before 2 i 3: #
195. C I (I); nad / over 4-5, 6-7: ^
C II (I); nad / over 4-5: ^
196. C I (I), C II (I); nad / over 1-2: ^
Vn I; 1: g2
Org; nad / over 3: *Viol.*
197. Vn I; 1-2: g2
199. Vn II; przed / before 2-3: #
201. Org; nad / over 2: *Tutti*
203. T (I); nad / over 2-3: ^
204. C (II); nad / over 1-2: ^
206. T I (III); nad / over 4-5: ^
207. C II (I), T I (II); nad / over 1-2: ^
A (I); 3: *a1*
208. T I (III); nad / over 3-4: ^
210. A (III); nad / over 2-3: ^
212. C I (I); nad / over 3-5: ^
C (II), A (III); nad / over 2-3: ^
A (II); nad / over 2-5: ^
T (II); nad / over 1-2, 4-5: ^
T II (III); nad / over 1-2, 3-4: ^
214. Org; nad / over 1: *Tutti*
216. C (II), T I (III); nad / over 3-4: ^
217. A (II); nad / over 1-3: ^
T I (III); nad / over 1-4: ^
218. A (II); T I (III); nad / over 4-5: ^
220. A (I); nad / over 3-4: ^
222. C (II), A (II), T I (III); nad / over 1-2: ^
226. C II (I); nad / over 1-3: ^
T I (III); nad / over 2-3: ^
227. T II (III); nad / over 1-3: ^
Trb III; 3: *zaczerniona* / black note
228. T (I), Org; nad / over 1: à 2
B (II); nad / over 1: à 2; przed / before 3: #
229. B (II); przed / before 2 i 3: #
231. B (II); przed / before 2: #
233. T (I), B (II); nad / over 1-2: ^
Org; nad / over 3: *Viol.*
234. Vn II; pod / under 2-4: #
241. C I (I), C II (I); nad / over 1: à 2
Org; nad / over 1: 2 *C.*
242. C I (I); nad / over 4-5: ^
C II (I); przed / before 2: #; nad / over
4-5: ^
243. C II (I); przed / before 2-3: #
244. C II (I); przed / before 4: #
247. C I (I), C II (I); nad / over 1-2: ^
253. Org; nad / over 1: *Tutti*
257. C (II); nad / over 4-6: ^
A (II); nad / over 2-3: ^
259. T II (III); nad / over 4-5: ^
260. C (II); nad / over 3-4: ^
261. A (I); przed / before 2: #
C (II), nad / over 3-4: ^
262. T (I); nad / over 2-3: ^
263. C I (I), T I (III); nad / over 1-4: ^
C II (I), A (III); nad / over 1-2: ^
T (II); nad / over 1-3: ^
264. A (III); nad / over 1-2: ^
265. Org nad / over 1: *Tutti*
268. T (I), T I (III); nad / over 2-3: ^
269. T (I), T (II), T I (III); nad / over 2-3: ^
T II (III); nad / over 1-2: ^
270. T I (III); nad / over 2-3: ^
271. T (I), C (II); nad / over 2-3: ^
T II (III); nad / over 3-4: ^
272. T (I); nad / over 2-3: ^
273. T (I), T II (III); nad / over 2-3: ^
278. T (I), T (II); nad / over 4-5: ^
279. C I (I), T (I); nad / over 2-3: ^
A (I), C (II); nad / over 1-2: ^
280. C II (I), T (I); nad / over 2-3: ^
T (II); nad / over 1-3: ^
281. T II (III); nad / over 2-3: ^
284. C (II), A (III); nad / over 2-3: ^
285. C II (I), T (I); nad / over 2-3: ^
T (II); nad / over 3-4: ^
286. T (II); nad / over 3-4: ^
289. C I (I), C II (I), T (I); nad / over 2-3: ^
A (III); nad / over 2-4: ^
T I (III); nad / over 1-3: ^
290. T II (III); nad / over 2-3: ^
292. A (II); nad / over 1-3: ^
T (II); nad / over 1-4: ^

TE DEUM

Crato Bütner (1616-1679)

The musical score is organized into four main sections: PRIMO CHORO, SECONDO CHORO, TERZO CHORO, and an instrumental section. The PRIMO CHORO includes Canto I, Canto II, Alto, and [Tenore]. The SECONDO CHORO includes Canto, Alto, Tenore, and Basso. The TERZO CHORO includes Alto, Tenore I, Tenore II, and Basso. The instrumental section includes Cornetto I, Cornetto II, Trombetta I, Trombetta II, Tympano, Trombone I, Trombone II, Trombone III, Trombone IV, Violino I, Violino II, Viola, Violone, and Organo. The lyrics are: Te De - um lau - da - mus Te Do - mi - num te Do - mi - num te Do - mi - num con - fi - te - mur.

6

PRIMO CHORO

C I
Te ae - ter - num Pa - trem, o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

C II
Te ae - ter - num Pa - trem, o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

A
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

[T]
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

SECONDO CHORO

C
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

A
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

T
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

B
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

TERZO CHORO

A
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

T I
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

T II
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

B
Te ae - ter - num Pa - trem o - mnis ter - - - ra ve - ne - ra - - - - - tur.

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

b b 63 43

12

PRIMO CHORO

C I
Ti - bi o - mnes An - ge - li, ti - bi cae - li et u - ni - ver - sae u - ni - ver - sae po - te - sta - tes.

C II
Ti - bi o - mnes An - ge - li, ti - bi cae - li et u - ni - ver - sae u - ni - ver - sae po - te - sta - tes.

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

The musical score is arranged in a standard orchestral format. The vocal parts (Primo, Secondo, and Terzo Choro) are at the top, with lyrics in Italian. The instrumental parts include woodwinds (Corno, Tromba, Trombone), percussion (Timp), strings (Violino, Viola, Violoncello), and Organ. The Organ part includes figured bass notation: ♭, ♭, 65, 4 ♯.

18

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

Ti - bi che - ru - bim et

Ti - bi che - ru - bim et

Ti - bi che - ru - bim et

Ti - bi che - ru - bim et

56 56 65 43

24

PRIMO CHORO

C I
se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim,*

C II
se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim,*

A
se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim,*

[T]
se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim,*

SECONDO CHORO

C
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et*

A
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et*

T
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et*

B
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim *ti - bi che - ru - bim et*

TERZO CHORO

A
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim

T I
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim

T II
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim

B
Ti - bi che - ru - bim et se - ra - phim

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
76 6 76 6 76 6 76 6

30

PRIMO CHORO

C I in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

C II in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

A in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

[T] in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

SECONDO CHORO

C se - ra - phim in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

A se - ra - phim in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

T se - ra - phim in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

B se - ra - phim in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

TERZO CHORO

A in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

T I in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

T II in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

B in - ces - sa - bi - li vo - ce pro - cla - - - mat in - ces - sa - bi - li ro - ce pro - cla - - - - mat:

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org 76 48 6 48

36

PRIMO CHORO

C I
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

C II
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

A
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

[T]
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

SECONDO CHORO

C
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

A
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

T
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

B
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

TERZO CHORO

A
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

T I
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

T II
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

B
San - - - ctus, San - - - ctus, San - - - ctus Do - mi - nus San - - - ctus, San - - - ctus,

Ctto I
f

Ctto II
f

Tbt I
f

Tbt II
f

Tymp
f

Trb I
f

Trb II
f

Trb III
f

Trb IV
f

Vn I
f

Vn II
f

Vla
f

Vlnc
f

Org
f

6

42

PRIMO CHORO

C I
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

C II
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

A
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

[T]
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

SECONDO CHORO

C
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

A
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

T
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

B
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

TERZO CHORO

A
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

T I
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

T II
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

B
San - - - ctus Do - mi - nus De - - - us Sa - - - bba - oth. Ple - ni sunt

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlne

Org

b 6 48

48

PRIMO CHORO

C I
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

C II
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

A
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

[T]
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

SECONDO CHORO

C
cae - - - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - - - li et ter - ra ma - - - je -

A
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

T
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

B
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

TERZO CHORO

A
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

T I
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

T II
cae - - - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - - - li et ter - ra ma - - - je -

B
cae - li et ter - ra *ple - ni sunt* cae - li et ter - ra ma - - - je -

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
6 6

54

PRIMO CHORO

C I
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

C II
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

A
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

[T]
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

SECONDO CHORO

C
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

A
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

T
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

B
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

TERZO CHORO

A
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

T I
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

T II
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

B
- sta - - - tis ma - - - - je - sta - tis glo - - - ri - ae tu - - - - - ae.

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
b b b b 6 43

60

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

Te glo - ri - o - sus A - po - sto - lo - rum cho - rus; Te Pro - phe - ta - - - rum te Pro - phe - ta - - rum lau -

Te glo - ri - o - sus A - po - sto - lo - rum cho - rus; Te Pro - phe - ta - rum te Pro - phe - ta - rum lau - da - bi - lis lau -

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

66

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

- da - bi - lis lau - da - bi - lis nu - t. - me - rus;

- da - bi - lis lau - da - bi - lis lau - da - bi - lis nu - t. - me - rus;

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

4 2 5 6 6 4 #3 b b 6 5 6 4 #3

72

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

78

PRIMO CHORO

C I
Te Mar - ty - rum can - di - da - tus *f* lau - dat lau - - - - - dat *p* lau - dat lau - - - - - dat

C II

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I *p*

Trb II *p*

Trb III *p*

Trb IV *p*

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc *p*

Org *p* 6 65 43 *f* *p*

84 *f*

PRIMO CHORO

C I
lau - dat lau - dat ex - er - ci - tus. Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

C II
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

A
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

[T]
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

SECONDO CHORO

C
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

A
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

T
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

B
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

TERZO CHORO

A
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

T I
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

T II
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

B
Te per or - bem ter - ra - rum te per or - bem ter - ra - rum san - cta con - fi -

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
65 6 5 1

90

PRIMO CHORO

C I
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

C II
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

A
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

[T]
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

SECONDO CHORO

C
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si -

A
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si -

T
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si -

B
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si -

TERZO CHORO

A
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

T I
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

T II
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

B
- te - tur Ec - cle - si - a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
4[#] 7⁶ 7⁶ 6 5 4

PRIMO CHORO

C I
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

C II
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

A
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

[T]
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

SECONDO CHORO

C
- a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

A
- a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

T
- a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

B
- a con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

TERZO CHORO

A
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

T I
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

T II
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

B
con - fi - te - tur Ec - cle - si - a. Pa - trem im - men - - - - - sae ma - - - - - je - sta - tis;

Ctto I
[f]

Ctto II
f

Tbt I
f

Tbt II
f

Tymp
f

Trb I
f

Trb II
f

Trb III
f

Trb IV
f

Vn I
[f]

Vn II
[f]

Vla
f

Vlnc
f

Org
6 f

102

PRIMO CHORO

C I
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum [ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum]

C II
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum [ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum]

A
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

[T]
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

SECONDO CHORO

C
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

A
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

T
Ve - ne - ran - dum tu - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

B
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

TERZO CHORO

A
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

T I
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

T II
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

B
Ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum ve - ne - ran - dum tu - - - um ve - - - rum

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlne

Org

108

PRIMO CHORO

C I et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

C II et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

A et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

[T] et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

SECONDO CHORO

C et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

A et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

T et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

B et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

TERZO CHORO

A et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

T I et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

T II et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

B et u - ni - cum Fi - - - - li - um; San - - - ctum quo - - - que Pa - ra - cli - tum

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org 48 6 6 6

114

PRIMO CHORO

C I Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

C II Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

A Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

[T] Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

SECONDO CHORO

C Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

A Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

T Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

B Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

TERZO CHORO

A Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

T I Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

T II Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

B Spi - ri - tum San - - - ctum San - - - ctum quo - que Pa - ra - cli - tum quo - que Pa -

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlne

Org

6 6 b b b

120

PRIMO CHORO

C I
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

C II
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

A
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

[T]
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum. Tu rex glo - ri - ae, Chri - ste Tu rex glo - ri - ae,

SECONDO CHORO

C
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum

A
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

T
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

B
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum. Tu rex glo - ri - ae, Chri - ste

TERZO CHORO

A
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

T I
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

T II
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum

B
- ra - cli - tum Spi - - - - ri - tum.

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org 6 48 6 7 7

126

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

Chri - ste; Tu Pa - tris sem - pi - ter - nus es Fi - li - us.

SECONDO CHORO

C

A

T

B

Tu rex glo - ri - ae, Chri - ste; Tu Pa - tris sem - pi - ter - nus es Fi - li - us.

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

156

132

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

Tu, ad li - be - ran - dum sus - cep - tu - - - rus ho - mi -

SECONDO CHORO

C

A

T

B

Tu, ad li - be - ran - dum sus - cep - tu - - - rus ho - mi -

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlne

Org

5 6 6 6 6 6

144

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

Tu, de - vi - cto mor -

p

p

p

p

t.

76 5 5 5 # 5 5 6 6/5

150

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

ter - tis a - cu - le - o, a - pe - ru - i - sti cre - den - ti - bus re - - - gna cae - lo - - rum.

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

66 b b 6 76 65 # 4 # 6

156

PRIMO CHORO

C I
se - des, in glo - ri - a De - i [in glo - ri - a De - i] in glo - ri - a De - - - - - i Pa - tris.

C II
se - des, in glo - ri - a De - i [in glo - ri - a De - i] in glo - ri - a De - - - - - i Pa - tris.

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

76 6 56 6 6 34 3

162

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

Ju - dex cre - de - ris ju - dex cre - de -

Ju - dex cre - de - ris ju - dex cre - de -

6 56 56 b 6 5 b

168

PRIMO CHORO

C I
C II
A
[T]

SECONDO CHORO

C
A
T
B

TERZO CHORO

A
T I
T II
B

Ctto I
Ctto II
Tbt I
Tbt II
Tymp
Trb I
Trb II
Trb III
Trb IV
Vn I
Vn II
Vla
Vlnc
Org

Ju - dex cre - de - ris ju - dex cre - de - ris es - - se ven - tu - - - rus.
 Ju - dex cre - de - ris ju - dex cre - de - ris es - - se ven - tu - - - rus.
 - ris es - se ven - tu - rus.

7 4# # 6 6 98 6 5 # #
76

174

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

Te er - go quae - su - mus,

Te er - go quae - su - mus,

Te er - go quae - su - mus,

Te er - go quae - su - mus,

SECONDO CHORO

C

A

T

B

Te er - go quae - su - mus,

Te er - go quae - su - mus,

Te er - go quae - su - mus,

Te er - go quae - su - mus,

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Te er - go quae - su - mus, tu - - - is fa - mu -

Te er - go quae - su - mus, tu - - - is fa - mu -

Te er - go quae - su - mus, tu - - - is fa - mu -

Te er - go quae - su - mus, tu - - - is fa - mu -

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

6

b

6

$\frac{6}{5}$

♯

♯

6

76

180

PRIMO CHORO

C I
C II
A
[T]

tu - is fa - mu - lis sub - ve - ni:

tu - is fa - mu - lis sub - ve - ni:

tu - is fa - mu - lis sub - ve - ni:

tu - is fa - mu - lis sub - ve - ni:

SECONDO CHORO

C
A
T
B

tu - - - is fa - mu - lis sub - ve - - -

tu - - - is fa - mu - lis sub - ve - - -

tu - - - is fa - mu - lis sub - ve - - -

tu - - - is fa - mu - lis sub - ve - - -

TERZO CHORO

A
T I
T II
B

- lis sub - ve - ni:

- lis sub - ve - ni:

- lis sub - ve - ni:

- lis sub - ve - ni:

Ctto I
Ctto II
Tbt I
Tbt II
Tymp
Trb I
Trb II
Trb III
Trb IV
Vn I
Vn II
Vla
Vlnc
Org

6 43 6 6 4# 6 b b 65 48

186

PRIMO CHORO

C I quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

C II quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

A quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

[T] quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

SECONDO CHORO

C - ni: quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - - - ne re - - - de - - mi - - -

A - ni: quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

T - ni: quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

B - ni: quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

TERZO CHORO

A quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - de - - mi - - -

T I quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

T II quos pre - ti - o - - - so san - gui - ne re - - - de - - mi - - -

B quos pre - ti - o - - - so san - - - gui - ne re - - - de - - mi - - -

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org \flat 65 76 \sharp 6 3 4 3

192

PRIMO CHORO

C I
-sti. Ae - ter - na fac cum san - ctis tu - is glo - ri - a nu - me - ra - ri.

C II
-sti. Ae - ter - na fac cum san - ctis tu - is glo - ri - a nu - me - ra - ri.

A
-sti.

[T]
-sti.

SECONDO CHORO

C
-sti.

A
-sti.

T
-sti.

B
-sti.

TERZO CHORO

A
-sti.

T I
-sti.

T II
-sti.

B
-sti.

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
5 56 65 4 #

204

PRIMO CHORO

C I
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

C II
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

A
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

[T]
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

SECONDO CHORO

C
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

A
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

T
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

B
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

TERZO CHORO

A
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

T I
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

T II
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

B
-ne, et be - ne - dic hae - re - di - ta - ti tu - ae. Et re - ge e - - - os, et ex -

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

6 48 b b b b

210

PRIMO CHORO

C I
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

C II
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

A
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

[T]
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

SECONDO CHORO

C
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

A
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

T
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

B
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

TERZO CHORO

A
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

T I
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

T II
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

B
- tol - le il - los us - que in ae - ter - num. Per sin - gu - los di - es be - ne -

Ctto I
[f]

Ctto II
f

Tbt I
f

Tbt II
f

Tymp
f

Trb I
f

Trb II
f

Trb III
f

Trb IV
f

Vn I
f

Vn II
f

Vla
f

Vlnc
f

Org
f

216

PRIMO CHORO

C I
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

C II
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

A
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

[T]
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

SECONDO CHORO

C
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

A
- di - ci - mus te et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

T
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

B
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

TERZO CHORO

A
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

T I
- di - ci - mus te et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

T II
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

B
- di - ci - mus te, et lau - da - mus no - - - men tu - um in sae - cu - lum

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
6 6 b b b

228

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

Di - gna - re, Do - mi - ne, di - - - e i - - - sto si - ne pec - ca - - - to nos cu - sto - di - re.

SECONDO CHORO

C

A

T

B

Di - gna - re, Do - mi - ne, di - - - e i - - - sto si - ne pec - ca - to nos cu - sto - di - re.

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

[p]

87
65
48

234

PRIMO CHORO

C I

C II

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

240

PRIMO CHORO

C I
C II
A
[T]

SECONDO CHORO

C
A
T
B

TERZO CHORO

A
T I
T II
B

Ctto I
Ctto II

Tbt I
Tbt II

Tymp

Trb I
Trb II
Trb III
Trb IV

Vn I
Vn II
Vla
Vlnc

Org

Mi - se - re - re no - stri, Do - mi - ne, mi - se - re - re mi - se - re - re mi - se -
Mi - se - re - re no - stri, Do - mi - ne, mi - se - re - re mi - se - re - re mi - se -

56 76 56 65

246

PRIMO CHORO

C I
- re - re mi - se - re - re no - stri.

C II
- re - re mi - se - re - re no - stri

A

[T]

SECONDO CHORO

C

A

T

B

TERZO CHORO

A

T I

T II

B

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

The musical score is arranged in a standard orchestral format. The vocal parts are grouped into three sections: Primo Choro (C I, C II, A, [T]), Secondo Choro (C, A, T, B), and Terzo Choro (A, T I, T II, B). The instrumental parts include two Corno sections (Ctto I, Ctto II), two Tromba sections (Tbt I, Tbt II), Timpone (Tymp), four Tromba sections (Trb I, Trb II, Trb III, Trb IV), Violino I and II (Vn I, Vn II), Viola (Vla), Violoncello (Vlnc), and Organ (Org). The organ part includes figured bass notation: 6, 6, 6, 6, 6, 6, 65, 65, 43.

253

PRIMO CHORO

C I
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

C II
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

A
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

[T]
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

SECONDO CHORO

C
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos _____

A
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

T
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

B
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

TERZO CHORO

A
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

T I
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - per nos,

T II
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

B
Fi - at *fi* - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a, Do - mi - ne, su - - - per nos,

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org
f

258

PRIMO CHORO

C I
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

C II
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

A
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

[T]
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

SECONDO CHORO

C
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

A
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

T
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

B
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

TERZO CHORO

A
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

T I
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

T II
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

B
quem - ad - mo - dum quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus spe - ra - vi - mus in te.

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

1 6 348

265 *f*

PRIMO CHORO

C I
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

C II
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

A
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

[T]
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

SECONDO CHORO

C
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

A
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

T
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

B
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

TERZO CHORO

A
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

T I
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

T II
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

B
A - men a - men a - men a - - - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men

Ctto I
[*f*]

Ctto II
f

Tbt I
f

Tbt II
[*f*]

Tymp
f

Trb I
f

Trb II
f

Trb III
f

Trb IV
f

Vn I
f

Vn II
f

Vla
f

Vlnc
f

Org
f

270

PRIMO CHORO

C I
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

C II
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

A
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

[T]
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

SECONDO CHORO

C
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

A
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

T
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

B
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

TERZO CHORO

A
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

T I
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

T II
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

B
a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men a - - - men

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlne

Org

6

276

PRIMO CHORO

C I
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

C II
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

A
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

[T]
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

SECONDO CHORO

C
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

A
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

T
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

B
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

TERZO CHORO

A
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

T I
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

T II
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

B
a - men a - men a - men a - men a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlnc

Org

282

PRIMO CHORO

C I
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

C II
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

A
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

[T]
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

SECONDO CHORO

C
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

A
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

T
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

B
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

TERZO CHORO

A
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

T I
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

T II
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

B
a - men a - men a - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men a - - - - men

Ctto I

Ctto II

Tbt I

Tbt II

Tymp

Trb I

Trb II

Trb III

Trb IV

Vn I

Vn II

Vla

Vlne

Org

6 48

BIBLIOGRAFIA / BIBLIOGRAPHY

Starodruki / Old prints

- Bütner Crato, *Te Deum laudamus: Sacro-Sanctae & Individuae Trinitati [...]*, Typis Davidis Friderici Rhetii, Dantisci 1662 (Leipziger Stadtbibliothek, sygn. II.2.3).
- Walther Johann Gotfried, *Musicalisches Lexicon*, Wolfgang Deer, Leipzig 1732.

Książki i artykuły / Books and articles

- Biegaj Dominika, *Stile concertato we wczesnym baroku* [*Stile Concertato in the Early Baroque*], „Glosa. Rocznik Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Muzyki Dawnej”, vol. 1/2005.
- Günther Otto, *Katalog der Handschriften der Danziger Stadtbibliothek*, Bd. IV, *Die musikalischen Handschriften der Stadtbibliothek und der in ihrer Verwaltung befindlichen Kirchenbibliotheken von St. Katharinen und St. Johann in Danzig*, Kommissions-Verlag der L. Saunierschen Buch- und Kunsthandlung, Danzig 1911.
- Kościelak Sławomir, *Kościół Zbawiciela (I)* [*The Church of the Holy Saviour (I)*], [w:] *Gedanopedia*, red. Błażej Śliwiński, [http://www.gedanopedia.pl/gdan-sk/?title=KO%C5%9ACI%C3%93%C5%81_ZBAWICIELA_\(I\)](http://www.gedanopedia.pl/gdan-sk/?title=KO%C5%9ACI%C3%93%C5%81_ZBAWICIELA_(I)) [dostęp: 18.05.2016].
- Kurkowa Alicja, *Gdański ilustrowany utwór okolicznościowy z 1668 r. poświęcony abdykacji Jana Kazimierza* [*Gdańsk Illustrated Occasional Piece from 1668, on the Occasion of the Abdication of Jan Kazimierz*], „Rocznik Gdański” 1981, t. 41, z. 1.
- Maciejewski Tadeusz, *Inwentarz muzykaliów kapeli karmelickiej w Krakowie na Piasku z lat 1665–1684* [*The inventory of musical materials of the Carmelite monastery at Kraków from the years 1665–1685*], „Muzyka” 1976 nr 2.
- Schildt Maria, *Gustav Düben at Work: Musical Repertory and Practice of Swedish Court Musicians, 1663–1690*, (dysertacja doktorska, Uppsala Universitet), Uppsala 2014.
- Seifert Max, *Die Chorbibliothek der St. Michaelisschule in Lüneburg*, „Sammelbände der Internationalen Musikgesellschaft” IX 1907/1908.
- Szlagowska Danuta, *Repertuar muzyczny z siedemnastowiecznych rękopisów gdańskich* [*Musical Repertoire in the 17th Century Manuscripts from Gdańsk*], «Kultura Muzyczna Północnych Ziem Polski» 10, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, Gdańsk 2005.
- Szlagowska Danuta, *Musik in der Katharinenkirche in Danzig*, [w:] *Musica Baltica. Interregionale musikkulturelle Beziehungen im Ostseeraum*, «Greifswalder Beiträge zur Musikwissenschaft» 4, red. Ekkehard Ochs, Nico Schüler, Lutz Winkler, Lang, Frankfurt/Main 1997.
- Szlagowska Danuta, *Music in Gdańsk under the Vasa Dynasty*, [w:] *Polish-Swedish Cultural Relations During the Vasa Dynasty: Stockholm, February 10th–12th 1995. Conference Papers*, red. Tadeusz Maciejewski, Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina, Warszawa 1996.
- Szlagowska Danuta, *Twórczość Crato Bütnera, kompozytora działającego w Gdańsku w drugiej połowie XVII wieku* [*The Output of Crato Bütner, a Composer Active in Gdańsk in the Later Part of the 17th Century*], [w:] *Muzyka w Gdańsku wczoraj i dziś, I*, «Kultura Muzyczna Północnych Ziem Polski» 3, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, Gdańsk 1988.
- Szombara Justyna, *On the reception of Italian 'musica moderna' in Northern Europe : the sacred concertos in seventeenth-century Gdańsk*, [w:] *Musica Baltica: music-making in Baltic Cities various kinds, places, repertoire, performers, instruments*, red. Danuta Popinigis, Danuta Szlagowska, Jolanta Woźniak, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki, Gdańsk 2015.
- The Best of Capella Gedanensis*, CD 1, *Muzyka Dawnego Gdańska* [*Music in Old Gdańsk*], Soliton, Sopot 2001 [dok. dźwiękowy].

TEKST SŁOWNY I TŁUMACZENIA / TEXTS AND TRANSLATIONS

Te Deum laudamus: te Dominum confitemur. Te aeternum Patrem, omnis terra veneratur.	Ciebie, Boże, chwalimy, Ciebie, Panie, wysławiamy. Tobie, Ojcu Przedwiecznemu, wszystka ziemia cześć oddaje.	We praise thee, O God, we acknowledge thee to be the Lord. All the earth doth worship thee, the Father everlasting.
Tibi omnes Angeli, tibi caeli et universae potestates. Tibi cherubim et seraphim, incessabili voce proclamant:	Tobie wszyscy Aniołowie, Tobie niebiosa i wszystkie Moce: Tobie Cherubini i Serafini nieustannym głosem mówią:	To thee all Angels cry aloud, the Heavens, and all the Powers therein. To thee Cherubim and Seraphim continually do cry:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt caeli et terra maiestatis gloriae tuae.	Święty, Święty, Święty Pan Bóg Zastępów! Pełne są niebiosa i ziemia majestatu chwały Twojej.	Holy, holy, holy Lord God of Hosts. Heaven and earth are full of the Majesty of thy glory.
Te gloriosus Apostolorum chorus, Te Prophetarum laudabilis numerus, Te Martyrum candidatus laudat exercitus.	Ciebie przesławny chór Apostołów, Ciebie Proroków poczet chwalebny, Ciebie wychwała Męczenników zastęp świetlany.	The glorious company of the Apostles praise thee, the goodly fellowship of the Prophets praise thee, the noble army of Martyrs praise thee.
Te per orbem terrarum sancta confitetur Ecclesia. Patrem immensae maiestatis; Venerandum tuum verum et unicum Filiū; Sanctum quoque Paraclitum Spiritum.	Ciebie po wszystkiej ziemi wysławia Kościół święty: Ojca niezmiernego majestatu, godnego uwielbienia, prawdziwego i Jedynego Twojego Syna, Świętego także Ducha Pocieszyciela.	The holy Church throughout all the world doth acknowledge thee: the Father of an infinite Majesty, Thine honourable, true, and only Son, also the Holy Ghost, the Comforter.
Tu rex gloriae, Christe: Tu Patris sempiternus es Filius. Tu, ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum. Tu, devicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna caelorum.	Tyś Królem chwały, o Chryste, Tyś Ojca Synem Przedwiecznym. Ty, dla zbawienia naszego biorąc człowieczeństwo, nie wahałeś się wstąpić w łono Dziewicy. Ty, skruszywszy żądło śmierci, otworzyłeś wierzącym królestwo niebios.	Thou art the King of Glory, O Christ. Thou art the everlasting Son of the Father. When thou tookest upon thee to deliver man, thou didst not abhor the Virgin's womb. When thou hadst overcome the sharpness of death, thou didst open the Kingdom of Heaven to all believers.
Tu ad dexteram Dei sedes, in gloria Dei Patris. Iudex crederis esse venturus.	Ty po prawicy Boga zasiadasz w Ojcowskiej chwale. Ty przyjdiesz jako Sędzia: tak wszyscy wierzymy.	Thou sittest at the right hand of God in the glory of the Father. We believe that thou shalt come to be our Judge.
Te ergo quaesumus, tuis famulis subveni: quos pretioso sanguine redemisti. Aeterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari.	Błagamy Cię przeto: dopomóż swym sługom, których najdroższą Krwią odkupiłeś. Policz ich między świętych Twoich w wiekuistej chwale.	We therefore pray thee, help thy servants, whom thou hast redeemed with thy precious blood. Make them to be numbered with thy Saints in glory everlasting.
Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic hereditati tuae. Et rege eos, et extolle illos usque in aeternum.	Zachowaj lud swój, o Panie, i błogosław dziedzictwu swojemu. I rządz nimi, i wywyższaj ich aż na wieki.	O Lord, save thy people, and bless thine heritage. Govern them: and lift them up for ever.
Per singulos dies benedicimus te, et laudamus nomen tuum in saeculum, et in saeculum saeculi.	Po wszystkie dni błogosławimy Ciebie I wysławiamy imię Twe na wieki, na wieki bez końca.	Day by day we magnify thee And we worship thy Name ever world without end.
Dignare, Domine, die isto sine peccato nos custodire. Miserere nostri, Domine, miserere nostri.	Racz, Panie, w dniu dzisiejszym zachować nas od grzechu. Zmiłuj się nad nami, Panie, zmiłuj się nad nami.	Vouchsafe, O Lord, to keep us this day without sin. O Lord, have mercy upon us have mercy upon us.
Fiat misericordia tua, Domine, super nos: quemadmodum speravimus in te.	Niech miłosierdzie Twoje, Panie, okaże się nad nami, jako my w Tobie ufność pokładamy.	O Lord, let thy mercy lighten upon us as our trust is in thee.

Przekład polski: *Liturgia godzin: codzienna modlitwa Ludu Bożego. 1*, Pallottinum, Poznań 1982.

English translation: *The Book of Common Prayer, and Administration of the Sacraments [...]*, printed by the Assigns of John Bill, Thomas Newcomb, and Henry Hills, London 1681.

SPIS TREŚCI / CONTENTS

Wstęp / Introduction	5
Komentarz rewizyjny / Editorial Notes	11
Wykaz korektur / List of Corrections	12
Te Deum	14
Bibliografia / Bibliography	63
Tekst słowny i tłumaczenia / Texts and Tranlations	64

- Vol. 1 Tarquinio Merula
Satiro e Corisca
- Vol. 2 Bartłomiej Pękiel
Dulcis amor Jesu
- Vol. 3 Giovanni Francesco Anerio
Missa 'Pulchra es'
- Vol. 5 Kasper Förster
*Dialogus de Judith
et Holoferne*
- Vol. 6 Marco Scacchi
Laudate pueri
- Vol. 7 Giovanni Battista Luparini
In martirio crudele
- Vol. 8 Giovanni Francesco Anerio
Missa Constantia
- Vol. 9 *Album sapieżyńskie / Sapieha
Album*
- Vol. 10 Aldebrando Subissati
Sonate
Giovanni Francesco Anerio
Antiphonae
- Vol. 11 o. Damian Stachowicz (SchP)
Missa Requiem
- Vol. 12 o. Damian Stachowicz (SchP)
Litaniae de Beata Maria Virgine
- Vol. 13 o. Damian Stachowicz (SchP)
Concerti e Motetti
- Vol. 14 Paweł Sieprawski
*Justus germinavit, Plaudite sidera,
Regina caeli*
- Vol. 15 Krystian Józef Ruth
Arie, Mottetti
- Vol. 16 o. Just Caspar (SchP)
Missa Pastoricia
- Vol. 17 Marco Scacchi
*Opera omnia I:
Missae a cappella*
- Vol. 18 o. Roman Zajęczkowski (OSB)
*Veni Creator Spiritus
Missa Rorate caeli*
- Vol. 19 Anonim
Ariae
- Vol. 20 Marco Scacchi
*Opera omnia II:
Missae concertatae*
- Vol. 21 o. Just Caspar (SchP)
Ariae
- Vol. 22 Anonim
Missa aestivalis
- Vol. 23 Marco Scacchi
*Opera omnia III:
Madrigali concertati*
- Vol. 24 Anonim
*Pastorelle gidelskie
Pastorelle di Gidle*
- Vol. 25 o. Just Caspar (SchP)
Psalmi
- Vol. 26 Andrzej Siewiński
Ave Regina, Motetti, Requiem
- Vol. 27 Franciszek Lilius
Opera omnia I: Missae
- Vol. 28 Franciszek Lilius
*Opera omnia II: Motetti, Concerti,
Aria e Toccata*
- Vol. 29 o. Just Caspar (SchP)
Invitatoria
- Vol. 30 Jacek Różycki
*Opera omnia I:
Concerti, Salmi e Magnificat*
- Vol. 31 Marco Scacchi
*Opera omnia IV:
Motetti e Concerti*
- Vol. 32 Christoph Werner
Es erhub sich ein Streit im Himmel
- Vol. 33 Crato Bütner
Te Deum
- Vol. 34 Balthasar Erben
*Domine Jesu Christe,
O Domine Jesu Christe*

